

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT. PRETPLATA: GODIŠNJE K 60.—, POLUGOD. K 30.—, ČETVRTGOD. K 15.— POJEDINI BR. 2 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Cijonistička godišnja konferencija

(Svršetak.)

Vrijeme od 10.—18. jula ispunjeno je sjednicama u konferencijama.

Sjednica od 19. jula 1920.

Plenarnu skupštinu od 19. jula otvara predsjednik Brandeis, koji iznaša plan rada za daljnje sjednice. Po tome bi se imala godišnja konferencija u srijedu zaključiti.

Predsjedništvo preuzima zatim Lord Rothschild, koji proglašuje, da će se najprije raspravljati o prijedlozima palestinske komisije. Prema zaključku konventa seniora dobit će za svaki prijedlog palestinske komisije po dva govornika riječ, za i protiv; za svaki prijedlog ostalih komisija po jedan govornik za i protiv, a za svaki prijedlog manjine samo jedan govornik. Vrijeme govora imade se općenito ograničiti na najviše 10 minuta.

Delegat Adolf Böhm (Austrija) izvješćuje u ime palestinske komisije o prvoj grupi njenih prijedloga. Palestinska komisija razdijelila se odmah u početku vijećanja u 5 potkomisija, koje su raspravljale o ovim područjima:

1. Agrarna politika;
2. Kolonizacija;
3. Emigracija;
4. Medicinska pitanja;
5. Tehnička pitanja.

K agrarnoj politici zahtijevali su zastupnici najradikalnije grupe zaključak, koji bi isključio svako privatno kupovanje zemljišta. Za to da govori bojazan, da bi privatni vlasnici pravili spekulacije. Oni bi nadalje, i uz najbolju volju, prisiljeni prilikama, morali zaposliti nežidovske radnike i tako bi zemljište tek juristički, ali ne u istinu, bilo židovsko. Zastupnici drugih smjerova argumentirali su ovako: Ž. N. F. posjeduje momentano tek vrlo neznatna novčana sredstva, i ne može se pretpostavljati, da će u kratko vrijeme steći takova sredstva, te bi mogao kupiti svako zemljište, koje se nuda na prodaju. Tako bi došlo do toga, da bi nežidovi kupovali zemljišta, koja su slobodna i kojima je cijena još razmjerno niska. Protiv zloupotrebi sa zemljištem, koje se nalazi u privatnim rukama, mogu se naći izvjesne sigurnosne mjere. Ne može se ni

pomisliti, da mi stavimo Židove u Palestini pod pravo manjine, po kome bi kršćani i Arapi bili u stanju, da kupuju zemljište, a Židovi ne.

Čita onih 6 teza k agrarnoj politici, koje predlaže palestinska komisija:

1. Temeljni princip cijonističke zemljišne politike jest, da se zemljište, na kojemu se obavlja židovska kolonizacija, privede u zajedničko vlasništvo židovskog naroda.

Egzekutiva se poziva, da se lati svih sredstava, e da se ovaj princip potpuno provede.

2. Nosilac židovske zemljišne politike u gradu i na selu jest Ž. N. F.

Njegovi su ciljevi: da se s pomoću dobrovoljnih prinosa palestinsko zemljište privede u skupni židovski posjed; da se zemljište izdaje isključivo u nasljedni zakup i nasljedno građevno pravo; da se omogući naseljavanje siromašnih židovskih elemenata, koji sami rade; da se obezbijedi židovski rad; da se nadzire iskorišćivanje tla, te da se predusretne špekulaciji.

3. Kreditna sredstva cijonističke organizacije moraju u prvom redu služiti takovim naseljenicima, koji se pokoravaju principijama Ž. N. F.-a.

4. Kako bi se kod nabave zemljišta Ž. N. F. učinio odlučnim faktorom, treba da mu se uvijek stave na raspolaganje dovoljna sredstva.

U svrhu proširenja svoje akcione sposobnosti neka Ž. N. F. uzme zajmove, koji će se njegovim dohocima od zakupnine ukamaćivati i amortizirati. Ž. N. F. neka je ovlašten investirati u Palestini sva svoja sredstva, bez ikakvog ograničenja uz dokidanje dosadašnje obveze u pogledu rezerve.

Agrarna politika Ž. N. F.-a mora se promicati po kreditnim institutima za gospodarski i gradski posjed.

5. Kupovanje zemljišta u Palestini po Židovima ima se centralizirati kod jednog instituta, koji je zvanično priznat i koji stoji pod kontrolom cijonističke organizacije.

6. U interesu što bržeg sticanja najvećih dijelova palestinskog zemljišta, treba

da Ž. N. F. nade oblike, u kojima može i privatni kapital, pored vlastitog kapitala Ž. N. F.-a da kupuje zemljišta na način, koji zajamčuje kasniji prelaz tako kupljenih zemljišta u nacionalni posjed.

Predsjednik stavlja do znanja, da je podnešen ovaj prijedlog manjine: Kupovanje tla u Palestini neka prinadleži jedino Ž. N. F.-u, tako da sveukupno tlo postane neotuđivim vlasništvom židovskog naroda.

Delegat Pines (Franceska) govori za apsolutnu nacionalizaciju i protiv svake privatne inicijative. Samo nacionalno zemljište može zajamčiti iskorišćivanje tla za naseobu Židova, koji sami rade. Cijonizam treba da daje odgovor na ekonomsko židovsko pitanje, drukčije da proglašuje bankrot. Ako je palestinsko tlo u rukama nekih privatnih posjednika, može se većina naroda isključiti od zemljišta. U palestinskoj komisiji nitko nije govorio protiv nacionalizacije, nego se radilo o namaknuću sredstava. Ali kad ne bi bilo sredstava za nacionalnu kolonizaciju, ne bi ih bilo ni za privatnu kolonizaciju. On ne smatra cijonizam »duševnim riješenjem«, kako je to činio Ahad Haam. (Ahad Haam: »Ja sveudilj tako mislim«).

Delegat Dr. Hausmann (Istočna Galicija) govori za prijedlog komisije. Pitanje nije: nacionalno vlasništvo ili privatno vlasništvo, nego je pitanje o metodi, kako da se već sad stvori u Palestini aktivan život, da se zemljište dobije u židovske ruke, i da se Palestina pripravi za to, da uzmgone tamo nastati židovska većina. U tom smislu da znači nacionalizacija zemljišta samo teoretski postulat. Ako nijedan Židov ne bude mogao steći privatnog vlasništva na zemljištu, onda ne će mu nikako poslužiti porast vrijednosti, ali svatko će imati koristi, tko će kupiti zemlju, a to će biti nežidovi. Privatno vlasništvo da pruža povoljniji temelj za hipotekarni kredit, nego nasljedni zakup. Mi želimo, da se tjera agrarna politika u nacionalnom i socijalnom smislu: ne budemo li imali sredstava za socijalnu politiku, mi ćemo da radimo bar u nacionalnom smislu. Protiv zloupotrebe

trebe privatnog vlasništva treba da se osiguramo, ali ujedno treba da privatni kapital što više ohrabrimo.

Berl Katzenelson (Ahdut Haavoda) zagovara princip nacijonalizacije. Za ovaj princip su se borili kroz decenije svi židovski pioniri u Palestini, svi židovski radnici, svi čuvari, a sve židovske radničke stranke čitavog svijeta da su taj princip zagovarale. Palestinsko tlo neka ne služi privatnim, nego nacijonalnim interesima. No privatno vlasništvo na zemljištu ne služi nacijonalnom interesu, nego mu naprotiv smeta. Sa svim svojim 40-godišnjim radom stvorili smo samo rente, povisili smo cijenu zemljišta, a umanjili smo mogućnost nacijonalne kolonizacije. Kod privatnog posjeda nijesmo ni sigurni, da li će zemljište ostati u židovskim rukama. Ako govorimo o privatnom posjedu, onda znademo, da će od njega imati koristi samo malen dio bogatih Židova. Za naše velike mase znamo, da ne će tamo nitko biti u stanju, da kupi zemljište u Palestini. Najbolje bi bilo, da se napusti smiješna iluzija o privatnom zemljištu. Ova godišnja konferencija neka proizvede u našem radu radikalni preokret. Mi tražimo velike žrtve, zato želimo, da ne zavaramo narod govorenjem, nego, da je naš rad doista za narod.

Levin Epstein (Amerika) govori za prijedloge komisije. Protivnici rezolucije komplicirali su pitanje. Pitanje je jednostavno: želimo li, da zemljište u Palestini prijeđe u židovske ruke ili ne? Kad bi Palestina bila pustinja, na koju nema nitko zahtjeva, onda bismo mogli čekati, dok steknemo zemljište darovima za Ž. N. F. Ali dok ima i drugih natjecatelja za zemlju, ne možemo čekati.

Moramo i nadalje vjerovati u mogućnost, da se stekne zemljište u Palestini. Gotovi narodi pozivaju tudi kapital, da dođe u zemlju. Mi ne pozivamo tuđega kapitala, nego samo židovski i nadamo se, da će nam taj pomoći, da postignemo u Palestini nacijonalni cilj.

Sprinzak (jevrejski) (Hapoel Ha-cair-Palestina) govori za votum manjine, da može samo Ž. N. F. kupovati zemljište. Iskustvo dokazuje, da privatnom inicijativom ne će židovski narod doći u Palestinu, što više, prije će biti izagnan. Uvijek se pita, da li će nacijonalizacija uslijediti odmah neograničeno, ili tijekom godina postepeno. Cijelo židovsko radništvo stoji na stanovištu, da mora nacijonalizacija odmah uslijediti, jer ako dodje kasnije, ne će biti na korist židovskog naroda. Tvrdi se uvijek, da je privatna inicijativa stvorila kolonizaciju. Kolonije u Galileji od 15 godina, koje su Galileju tek probudile na život, nijesu nastale privatnom inicijativom, nego nacijonalnom kolonizacijom. Privatnom inicijativom nastaju samo ona zla, koja je dr. Weizmann u svojem uvodnom govoru karakterizirao. Nama se ne radi o kakvoj praznoj dogmi, nego dolazimo iz nacijonalne ideologije i iz iskustva od 25 godina do zaključka, da se zemlja bezuvjetno osigura židovskom narodu. Svi govori o boljem životu, koji želimo u Palestini stvoriti — a ovakove govore drže svi naši govornici već 20 godina —, jesu laskanja, ako ne osiguramo mogućnosti za zdrav socijalan život. Herzlova je misao bila, da se kod izgradnje Palestine sve velike stečevine na-

pretka korisno upotrijebe. Takovim kolonijama, kao što je Petah Tikva, ne ćemo stvoriti bolji život. Ako protivnička stranka dadne na raspolaganje kapital, — kojega do sada još ni vidjeli nijesmo, — onda se može taj kapital u druge svrhe upotrijebiti, ali ne za kupovanje tla. Zemlju, ključ čitavog nacijonalnog razvitka, morate pridržati u svojoj ruci. Zemlja se ne smije prodavati privatnicima, nego samo židovskom narodu. Zaključiti li godišnja konferencija, da se cionizam obistini izbavljenjem zemlje, Narodnim Fondom, onda ćemo probuditi u čitavom narodu golemo oduševljenje i požrtvovnost, onda ćemo postići i koncentraciju finansijskih sredstava, koja će narod doprinijeti za nabavljanje zemlje. A Halucim će onda znati, da rade za zemlju i da se žrtvuju.

Kenne (Rusija) zahtijeva amandman, da se potiče privatna inicijativa za kupovanje zemljišta u Palestini. Moramo zemlju po mogućnosti što brže učiniti židovskom, a pošto narod sastoji samo od pojedinaca, to će zemlja doći u posjed naroda i onda, kada je kupuju pojedinci. To ne znači borbu za privatnu korist, nego želimo osokoliti idealizam naroda, da i privatna sredstva učinimo plodnima za Erec Israel. I prve kolonije u Judeji nastale su samo od pojedinaca i privatnom inicijativom.

Lord Rothschild otvara u 2 a-ta i 40 minuta popodnevnu sjednicu.

Ben Gurion (Ahdut Haavoda) predlaže amandman, prema kojem bi se u 3. tezi palestinske komisije, o agrarnoj politici, imale zamjeniti riječi »u prvom redu« sa riječi »samo«. Motivira to time, da je nužno samo ustanoviti, da li je cilj cionizma, da dade židovskim radnicima prilike, da rade u Palestini, ili da se dade židovskom kapitalu prilika, da pravi u Palestini špekulacije. Prilike, koje su u Palestini nastale pod vlašću privatnog kapitala, s nacijonalnog su stanovišta vrlo neprijatne. Krivnja nije na pojedinim ljudima, nego na sistemu, a taj sistem valja upravo promijeniti.

Delegat Abrahams (Južna Afrika) predlaže, da se u 2. tezi izostavi riječ »siromašnih«.

Izjestitelj palestinske komisije, delegat Boehm dobiva zaključnu riječ. Izjavljuje, da se pooštrenjem protivština obiju stranaka situacija nije raščistila, nego samo zamrsila. Ovdje, kao ni u komisiji nema nikoga, tko bi držao, da Palestinu treba prepustiti divljem, kapitalističkom gospodarstvu. Svi idemo za nacionalnim ciljem, a spor može da se vodi samo o sredstvima, s kojima se može taj cilj postići. Sredstva predložena po ljevici nijesu u ovaj čas ona sredstva, kojima bismo mogli postići ono, za čim svi idemo. Rezolucija komisije jedna je nerazdruživa cjelina. Jedino o tom bi se moglo prepirati, da li su osiguranja, što su predložena u tezama, izdašna. Mi smo nastojali, da se po mogućnosti što bolje osiguramo.

Predsjednik prelazi na glasovanje. Amandman Abrahama prima se većinom glasova.

Amandman Ben Guriona odbija se sa 93 glasa protiv 76.

Na to pcvlači Levin Epstein svoj amandman.

Šest teza palestinske komisije prima se pojedince, ali sve većinom glasova.

Za votum manjine o principu nacijonalizacije traže predlažaci posebno glasovanje. Ovo je izvršeno sa rezultatom od 74 glasova za, a 135 glasova protiv votuma manjine.

Poslije glasovanja predaje Lord Rothschild, burno aklamiran, predsjedništvo gospodinu Louisu Lipskomu. Zatim podjeljuje riječ delegatu Adolfu Böhm-u, koji daje ove izvaje:

Netom provedenome glasovanju nije bilo predmetom nikakovo principijelno pitanje. Tko je glasovao protiv rezolucije, taj je glasovao protiv sredstva za nacijonalizaciju, ali ne protiv nacionalizacije same. Princip nacionalizacije prihvaćen je već time, što je prihvaćena 1. teza komisije.

Zatim izjavljuje Bernhard Rosenblatt u ime američkih cionista:

To, što smo glasali protiv votuma manjine, ne znači nikako, da smo protiv principa nacijonalizacije zemljišta. Mi smo za taj cilj u sporazumu s Pittsburškim programom, što smo ga prihvatili. Mi smo se svojim glasovanjem izjavili protiv toga, da se sredstvo, koje je predloženo u votumu manjine, proklamira kao jedino za postignuće toga cilja. Mislimo, da se cilj može i hoće postići ne tek jednim sredstvom, nego različitim putevima. Držimo se vjerno Pittsburškog programa, i zato smo prihvatili rezoluciju, koju je komisija predložila kao votum svoje većine.

Tabenkin izjavljuje u ime Ahdut Haavoda:

Budućnost cionizma zavisi o izvršenju nacijonalizacije zemljišta; zavisi o tom, da se na židovskom tlu vrši židovski rad. Bez židovskog rada ne će kolonizacija biti nacijonalna. Za ovaj cilj stupamo u borbu; o njegovom riješenju zavisi razvoj cionističkog pokreta. Tko nije za sredstva, koja smo mi predložili, taj ne može ustvrditi, da je on za cilj nacijonalizacije zemljišta.

Gosp. Schweiger izjavljuje u ime saveza Mizrahija Ceeire Cijona: Mi smo uvjereni, da će se samo nacijonalizacijom zemljišta stvoriti židovska Palestina. Zaključak, koji ste prihvatili, vodi k anti-cionističkoj politici, protiv koje ćemo se boriti. Proglasujemo lozinku: Židovski rad na židovskom tlu. Ovu ćemo lozinku nositi u židovsku ulicu i u židovski narod i uspjet ćemo s njome, a uvjereni smo, da će budućnost cionističkog pokreta dati našoj lozinci pravo.

Dr. Klee saopćuje skupštini, koja se u znak žalosti ustala, žalosnu vijest, da su prof. Izrael Friedländer i njegov pratilac, Cantor, u Ukrajini pali. Prof. Friedländer pao je u izvršenju svoje židovske dužnosti kao komesar Joint Distribution Committee-a. Cijeli cionistički pokret poznaje i cijeni Izraela Friedländera kao izvanrednu ličnost. Mi smo znali, da u njemu imamo saradnika i prijatelja, koga odlikuju sve sposobnosti srca i karaktera. Njegovo znanje cijenio je cijeli židovski narod. Mi i cijeli židovski narod tugujemo za njim, a njegovu uspomenu cijenit ćemo visoko. Njegovoj porodici, porodici Bentwich, izrazujemo naše iskreno saučešće.

Dr. Isidor Schalit dobije riječ, da stavi rezoluciju političke komisije.

Prva riječ, počinje govornik, pripada u tom času uspomeni našeg majstora, Teodora Herzla. Kad je Herzl sazvaio prvi kongres, dao je židovskom narodu svjetsku tribinu i pokazao mu je cilj i puteve za osiguranje njegove budućnosti. On je iz židovskog pitanja načinio pitanje civilizacije čovječanstva. Mi nijesmo s Herzlom zakopali njegovu misao. Ona živi dalje. Bijaše nužni razvitak političke misli, da su u pravi čas postali vodjama cionističkog pokreta Weizmann i Sokolov, koji su izvršili veliku ideju. I bila je dužnost i konzekvenca političkog cionizma, da je u osobi Louisa Brandeisa nastao još jedan vođa židovskog naroda, koji je imao toliko udjela kod izvršenja toga posla. Imena naših vođa spojena su za sva vremena usko sa židovskom poviješću. Za njihov rad, židovski im je narod zahvalan, on im hvali iz čitavog srca. Politička komisija zagledala je u sve dokumente i spise, te vam može kazati, da je put, kojim su naše vođe vodile pokret, išao uzbrdo: od Balfourove deklaracije do San Remskih zaključaka, od preuzeća mandata po velikoj Britaniji, imenovanja Sir Herberta Samuela High Commissionerom, sve do kraljevske objave, koja je upravo oduševljena. Sada moramo doći do spoznaje, da je minulo doba riječi, a da započinje rad. Još nemamo svoje židovske države, ali ono, što imamo, mogla bi postati naša židovska država, i postat će. Trećim osnutkom židovske države, stavit ćemo opet granični kamen u povjesni razvitak čovječanstva, koji će značiti pobjedu socijalne pravednosti. Naša hvala našim vođama ne smije ostati prazna riječ. Moramo u nju staviti svu našu snagu, oduševljenje i rad. Temelj je položen, stvar je židovskog naroda, da sagradi djelo. Čast mi je, da vam u ime političke komisije predložim ovu rezoluciju:

I. godišnja konferencija cionističke svjetske organizacije u Londonu pozdravlja s najvećim veseljem i zahvalnošću zaključak u San Remu, da se Balfourova deklaracija primi u mirovni ugovor s Turskom i prihvati mandata za Palestinu po Velikoj Britaniji, u svrhu osnutka nacionalne domaje za židovski narod.

Konferencija izražuje svoje čvrsto uvjerenje, da će i savez naroda zajamčiti prava židovskog naroda, koja su mu priznale Engleska i aliirane vlasti.

Godišnja konferencija izjavljuje, da je židovski narod obuzet najvećom hvalom spram svih nacija, koje su imale udjela na ovom velikom djelu, a napose spram velikom britskom narodu i njegovim vođama.

II. Cionistička godišnja konferencija nazire u dojakošnjim obećanjima javno-pravne naravi osnovku za stvaranje židovske Palestine, te se uzdaje, da će pregovori, koji će se još povesti, dovesti do potpunog ostvarenja cionističkih težnja.

Godišnja konferencija blagodari Weizmannu i Sokolovu na njihovu u interesu židovskog naroda izvršenu djelovanju, te im izražuje pouzdanicu.

Predložene rezolucije primaju se jednoglasno uz buran pljesak.

Zatim čita predsjednik Louis Lipsky brzojav, koji je Prime Minister Lloyd

George iz Spaa upravio na Dra. Weizmanna za cionističku organizaciju.

»Šaljem najsrdačnije čestitke prvom cionističkom svjetskom kongresu poslije rata, povodom povratka narodne domaje židovskom narodu. Zajedno se čvrsto uzdajem u to, da će židovski narod očitovati sve svoje sposobnosti, energije, odlučnosti i tolerancije, mudrost i promišljenost prema svojim sustanovnicima u Palestini, sposobnosti, koje su neminovno nužne za njegov uspjeh. Ako se to zbude, onda sam uvjeren, da će židovski narod dati blagoslovan prilog napretku čovječanstva.

Lloyd George.

Čitanje je popraćeno burnim pljeskom. Zaključuje se, da se na ovaj brzojav odgovori zahvalnim brzojavom cionističke godišnje konferencije.

20. jula prije podne.

Predsjedatelj Louis Lipsky. Adolf Böhm izvješćuje o drugoj grupi zaključaka palestinske komisije, o **pitanjima kolonizacije i predlaže ove teze:**

1. Svrha je narodnoga kolonizacionoga rada, da naseljuje židovskog radnika, koji sam radi.

2. Naseliti se imaju samo oni radnici, koji su se u dugogodišnjoj praksi u Palestini pokazali valjanima, a Židovi, koji su naučili u galutu poljoprivredni rad, imaju se tek nakon primjerene radne prakse naseliti u zemlji.

Osobito valja paziti na sposobnost žene za naseljenje.

3. Za naseljivanje i pripremu za naseljivanje imaju se po mogućnosti osigurati po cionističkoj organizaciji veliki, suvisli predjeli, i takovi koji se imaju istom ameliorirati i sanirati.

4. Naseljivanje privatnika vlastitim kapitalom ima se prema njihovoj važnosti podupirati, u koliko se podvrgavaju principima narodne kolonizacije.

5. S obzirom na važnost, da se brzo predje k intenzivnom obradivanju zemljišta, imaju se neke naseobe najvećim pospešenjem urediti bilo na zemljištu, koje je podesno ili nepodesno za povodnjivanje, prema metodama najintenzivnije obradbe zemljišta. Sredstva, koja su zato potrebna, imaju se staviti na raspolaganje, a priprava naseobe kao i izbor ljudskoga materijala povjerava se komisiji stručnjaka.

6. Javni radovi smiju da se izvedu od cionističke organizacije samo prema narodnim gospodarskim gledištima.

7. Židovski Narodni Fond kao takav ne bavi se kolonizacijom i ne provadja nikakovo pošumljivanje osim od darova za masline. On provadja amelioraciju svojih zemljišta. Njegovo djelovanje ograničuje se na one radove, koji su potrebni, da zemljište postane sposobno za obradivanje.

Böhm motivira predložene teze i izjavljuje, da je komisija dobila od američanske cionističke organizacije nacrt za naseljenje od 100.000 Židova u Palestinu. Komisija nije mogla da ispita sve pojedinosti projekta, no bila je općenito sporazumna s predlogom.

Tabenkin (Poale Cijon) predlaže u ime manjine dvije rezolucije:

1. Židovska kolonizacija, gradska i agrarna, ima da se provede samo na ze-

mljištu Ž. N. F-a i u saglasju s principima Ž. N. F-a.

2. Cionistički kolonizacioni instituti smiju da podupiru isključivo samo onakove poljoprivredne naseobine ili gradnje kuće u gradovima, koje se provadaju na zemljištu Ž. N. F-a ili se njemu predaju na raspolaganje.

Ben Gorion obrazlaže amandman k predloženim tezama, u kojemu traži da se uredjenje svih pitanja radnoga jišuba preda isključivo zastupstvu ukupnoga radništva. Ovo zastupstvo birat će se prema modusu, koji će odrediti konferencija palestinskog radništva. Cionistička organizacija priznaje radničke institute na polju nabave rada zadruga, kulture, medicinske pomoći, uzajamnog kredita i organizacije useljivanja radničkih elemenata. Ona provadja svoje djelovanje na ovim poljima isključivo preko radničkih instituta.

Predsjedatelj javlja, da će predložima minoriteta i majoriteta, kao i svakomu amandmanu samo jednom govorniku za i protiv podijeliti riječ.

Yellin je protiv predloga manjine napose protiv predloga Ben Goriona, koji po njegovu mišljenju stvara državu u državi. Uprava najvažnijih stvari ne može se predati jednoj jedinjoj grupi, ona mora da pripada cijelokupnosti naroda.

Kaplan (Ceire Cion) predlaže, da tačka 4 ima glasiti: Naseljivanje reflektirano s vlastitim kapitalom ima se podupirati, u koliko se podvrgavaju principu narodne kolonizacije (vlastiti rad).

U zaključnoj riječi izjavljuje Böhm, da su predlozi manjine sasvim novi predlozi, koji nisu bili pred komisijom. Predlozi Ben Goriona zapravo ne spadaju pitanju kolonizacije, nego pitanju organizacije. Opasno je to osobito, jer su predlozi, kojima se imaju ograničiti kompetencije, veoma nejasno stilizirani. Stvarno znače svrgnuće ukupnosti, u korist izvjesnoga dijela, i cionističke organizacije i židovskog naroda. Predlog Sprinzakov da se sjediniti s predlogom većine, te je tek opetovanje principa, koji je je jučer zaključen.

Nakon debate k poslovnom redu zaključeno je, da se glasuje ponajprije o predložima manjine a zatim većine. Predlozi manjine odbijeni su, a amandman Ben Goriona primljen je u ovoj formi: Cionistička organizacija da zajednički radi s radničkim institucijama na polju nabave rada zadruga, kulture, medicinske pomoći i uzajamnog kredita. Iza toga prihvaćen je amandman Kaplana i primljeni su predlozi većine en bloc. Dr. Elias Auerbach izvješćuje o pitanjima zdravstva i stavlja ove predloge: Godišnja konferencija zaključuje uredjenje zdravstvenog ureda kao odsjeka najviše cionističke oblasti u Palestini.

Svi medicinski i sanitarni radovi ima da se koncentriraju u zdravstvenom uredu.

Za provedenje ovih radova imade se iz općeg budžeta za palestinski rad odvojiti poseban budžet za sanitet. U taj budžet treba da se uvrste svi pojedini budžeti organizacije za medicinski sanitarni rad u Palestini.

U popodnevnoj sjednici govori A. Goldberg protiv predloženog uredjenja zdravstvenog ureda kao odsjeka vr-

hovne cionističke oblasti, jer sanacija zemlje spada k zadaćama opće uprave.

U siškin izjavljuje, da ne možemo očekivati, da će administracija zemlje moći u dovoljnoj mjeri provesti sanitarne mjere, kako to traže židovske potrebe. S toga ne možemo odustati od zdravstvenoga ureda. Upućuje na abnormalnu situaciju, koja je nastala time, što sanitetska grupa, koju uzdržavaju američke cioniste, nije stajala pod kontrolom opće cionističke organizacije. Prima se rezolucija komisije.

U ime palestinske komisije predlaže dr. Z w e i g ove teze na prihvati:

1. Organiziranje i uprava useljivanja u Palestinu potpada pod centralu za useljivanje, koja se ima smjestiti u Palestini, i palestinske urede pojedinih zemalja.

Centrala može u važnim lučkim gradovima da uredi lučke urede i da prema potrebi predaje palestinskim uredima pojedinih zemalja centralne zadaće.

2. Uprava zemaljskih palestinskih ureda pripada komisiji, koja ima da sastoji od zastupnika, koje ima da bira cionistički zemaljski odbor. U komisiji treba da su zastupani svi organizirani cionistički zasebni savezi i cionističke stručne organizacije palestinskih iseljenika prema njihovoj jakosti.

Komisija zemaljskih palestinskih ureda radi prema principima zaključenim po cionističkoj svjetskoj organizaciji i uputama centrale za emigraciju.

Rad palestinskih ureda ima da se dijeli po resorima. U onom resoru, koji se bavi organizacijom i pripremom radnog elementa za Erec Jisrael, uključivo halucim, imaju da budu zastupane one radničke i stručne organizacije, koje se bave tim stvarima.

Zaključci radničkog resora kao i zaključci drugih resora trebaju potvrdu komisije.

Poželjno je, da zemaljski palestinski uredi privedu saradnji i one židovske općine, društva ili grupe, koje se bave palestinskim radom.

3. Oni iseljenici, koji se pronadju poželjnima za izgradnju Palestine, a ne mogu da plate sami putne troškove, ima da dobiju od iseljeničkih ureda zajmove.

4. Za provedenje likvidacije imutka iseljenika i svih s iseljenjem suvislih financijskih operacija imaju se u najvažnijim iseljeničkim zemljama osnovati financijski instituti u sporazumu s financijskim institucijama, koje rade u Palestini.

Julius Simon je protiv 3. točke rezolucije, kojom se traže zajmovi za emigrante, jer se tu ne radi o pravim zajmovima, pa bi se samo mogao da kompromituje pojam zajma u ovoj upotrebi. Davanje je zajmova uostalom stvar sporazumnog rada raznih židovskih organizacija, pa cionistička organizacija ne bi trebala da tu stvar već sad veže u čvrstu formu. Drži, da onaj dio rezolucije, koji govori o osnutku likvidacionih institucija, spada u kompetenciju komisije za financije palestinskog rada, dok bi drugi dio valjalo predati egzekutivi. Nakon izjave prof. W a r b u r g a, primaju se predlozi komisije.

Dr. S c h m o r a k (Istočna Galicija) predlaže, da se daju emigrantima zajmovi do polovice putnih troškova. Sredstva

za to ima da dobiju emigracioni uredi od cionističke egzekutive.

Dr. H e r r m a n n (Čeho-Slovačka), predlaže amandman k 1. rezoluciji: Egzekutiva neka izašalje komesara za emigraciju u emigracione zemlje, koji će biti snabdjeven dalekosežnim punomoćima, te koji će da organizuje emigraciju.

Dr., W a l t e r M o s e s (Njemačka) predlaže ovaj amandman: Kao bitna priprava budućih palestinskih naseljenika imaju se, u pojedinim zemljama galuta, u koliko je to nužno, stvoriti po cionističkim zemaljskim organizacijama uredbe za gospodarstvu i zanatlijsku izobrazbu. Sveopća organizacija ima ih za slučaj potrebe financijski podupirati i davati im stručne savjete.

Lejser K a p l a n (Ceire Cijon) predlaže, da organi radničkih organizacija, koji pripadaju cionističkoj organizaciji, upravljaju sa vaadima haliah u sporazumu s palestinskim uredima i pod odgovornošću cionističke organizacije.

Baruch Z u c k e r m a n n (Poale Cijon Amerika) predlaže, da se uredi jedna jedinstvena organizacija za emigraciju s centralom u Palestini. Palestinski uredi u pojedinim zemljama neka su jednoviti i neka vrše sve funkcije, koje su u savezu s emigracijom i palestinskim radom. Unutar palestinskih ureda treba sve funkcije, što se tiču radničkih pitanja, predati radničkim organizacijama, koje su u cionističkoj organizaciji. Oni neka upravljaju tim odjelcima uz saradnju svih na organizaciji interesovanih radničkih grupa i stručnih društava.

Dr. G o t l i e b (Poljska) traži, da se zajam daje onim iseljenicima, za koje postoji vjerojatnost, da će imati osiguranu egzistenciju.

Dr. F e d e r m a n n (Čeho-Slovačka) predlaže: Organiziranje useljivanja u Palestinu je zadaća palestinskih ureda, koji su kompetentne oblasti u svim pitanjima, koja se odnose na iseljivanje. Izbor i priprava poalim ovdim može da se prepusti pojedinim federacijama, frakcijama i stručnim organizacijama, koje su u cionističkoj organizaciji. U motivaciji veli, da je pojam radnog elementa dosta neodređen, pa se ne može odluka o emigracijama prepustiti isključivo radničkim grupama. Moramo da se služimo svim silama, koje su nam na raspolaganju. Zaključuje se, da se jedinstvena redakcija svih predloga povjeri komisiji, koja se sastoji od predlagatelja, pročelnika palestinske komisije i potkomisije, te zastupnika mizrahija.

Čita se pismo B o a r d o f D e p u t i e s o f t h e B r i t i s h J e w s, u kome javlja, da je na svojoj zadnjoj sjednici na predlog sir Stuarda Samuela zaključio, da se ima srdačno pozdraviti cionistička godišnja konferencija i izrazuje nadu, da će njezine sjednice donijeti uspjeha, a djelo da će biti spojeno s pospješanim ostvarenjem židovske narodne domaje u Palestini.

U večernjoj sjednici primljene su ove rezolucije:

1. Departman za kolonizaciju, odgoj i emigraciju imaju da se presele u Palestinu.

2. Broj delegata za naredni kongres ustanovljuje se s 350 do 400. Egzekutiva ima da ustanovi, na koliko plaćalaca šekala otpada jedan mandat.

Svaki zemaljski savez s najmanje 1000 šekel-plaćalaca ima pravo na jednog delegata. U zemljama, koje mogu da pošalju samo jednog delegata a u kojima ima više grupa, pripada delegat najjačoj grupi. Zemaljski savezi, koji imaju manje od 1000 šekela, imaju pravo, da se sjedine s drugim zemaljskim savezom da postignu broj šekel-plaćalaca.

3. Izbori za kongres su direktni i tajni, egzekutiva je ovlaštena, da u slučaju potrebe na predlog saveza dozvoljuje iznimku.

Izbori za kongres provode se na temelju proporcionalnog izbornog prava.

4. Slijedeći cionistički kongres sastat će se u ljetu 1921., najkasnije prije roš hašana. Konačno ustanovljenje termina ima da uslijedi na sjednici kontrolne institucije, koja će se održati u januaru.

Šekel se ustanovljuje jedinstveno za svaku zemlju.

Šekel iznaša 1 dolar odnosno 5 te tome odgovarajuće vrijednosti, egzekutivi se daje ovlaštenje, da za zemlje sa rdjavom valutom nakon saslušanja odnosnog saveza ustanovi šekel u primjerenoj visini novčane vrijednosti dotične zemlje.

Šekeli posebnih saveza imadu se kao takovi vidno obilježiti. Inače treba da sve šekelske potvrde imaju jedinstven tekst. Šekelske knjige smiju da se izdaju samo od egzekutive ili po njezinu nalogu.

Veliki akcioni odbor sačinjava trajni odbor godišnje konferencije. On je kontrolni organ za sva pitanja cionističke organizacije i ustanovljuje budžet, u koliko ga nije ustanovila godišnja konferencija. Egzekutiva mora da barem svakih 6 mjeseci sazove na jednu redovitu sjednicu. Na predlog barem jedne petine članova mora egzekutiva u svako doba da sazove Veliki Akcioni Odbor najdulje u roku od 6 nedjelja.

Veliki se Akcioni Odbor sastoji od 45 članova (poslije povišeno na 90 op. ur.), koje bira godišnja konferencija, i da stvara zaključke, ako jednoj sazvanoj sjednici pribivaju barem jedna trećina članova, koje je izabrala godišnja konferencija. Frakcije imaju pravo, da opozovu osobe, koje su iz njihove sredine izabrane u Akcioni Odbor i da ih drugima nadomjeste.

Članovi Užeg Akcionog Odbora imaju na kongresu mjesto i glas. Članovi Velikog Akcionog Odbora imaju savjetovno pravo, a pravo glasa, samo ako su delegati kongresa.

Konačno se izražava želja, da se jedna od dviju godišnjih sjednica Akcionog Odbora održi u Palestini.

21. jula prije podne.

Louis Lipski otvara sjednicu u 11 sati prije podne te javlja, da će se najprije glasati o rezoluciji organizacione komisije i zemaljskim i posebnim savezima. Ta rezolucija glasi:

1. Organizaciona komisija poziva egzekutivu, da za vrijeme do idućeg kongresa prizna de facto kao takove one centrale zasebnih Saveza, koje postoje i da s njima jednako opći kao sa zemaljskim Savezima.

2. Organizaciona komisija umoljava egzekutivu i veliki akcioni komite, da po mogućnosti stvara u pojedinim zemljama

organe za sva palestinska pitanja, uključivo pitanja dobave novaca za Palestinu, koji omogućuju zajednički rad svih smjerala u palestinskim pitanjima u dotičnim zemljama.

Delegat de Haas predlaže ovaj dodatak k prvoj rezoluciji: »Uz pretpostavu, da te frakcije preuzmu sarazmjernu odgovornost za opće budžete, te da ispune svoje obveze«.

Ben Goriön govori protiv toga dodatka, jer je jedina statutarno ustanovljena financijska obveza šekel.

De Haas izvodi, da sve budžetne obveze, koje ima da ustanovi konferencija ili akcioni komite, čine obvezu zemaljskih i zasebnih saveza.

Dr. Hantke predlaže drugu stilizaciju.

Kod glasovanja odbijen je dodatak Haasa, a prima se onaj dr. Hantkea, prema kome su i zemaljski i zasebni savezi dužni učestvovati u namicanju budžeta organizacija.

Delegat Olschwanger govori protiv 1. rezolucije organizacione komisije. Pravo stvarati zasebne saveze ne smije se zloupotrebljavati. Novo nastali zasebni savezi nemaju pravo egzistencije, a i već priznati zasebni savezi, Poale Cion i Misrahi, smjeli bi imati samo jedan centralni biro.

Adolf Böhm govori za rezoluciju. Svaka živa zajednica treba da od vremena do vremena svoju organizaciju formu prilagodi životu, koji se mijenja. Na istoku nastao je u posljednjim godinama veliki preokret i u načinu mišljenja cionističke omladine, koji se očituje u stvaranju frakcija. Ove doista postojeće frakcije valja sada i formalno priznati. Uopće treba da cionistička organizacija pokroči putem stvaranja frakcija, da svim Židovima, kakvog god naziranja na svijet bili, omogući suradnju u radu za židovski narod.

Nakon odmora.

Olschwanger povlači svoj prijedlog, da se briše 1. rezolucija te predlaže amandman ovaj dodatak: »Ako egzekutiva u programu ovih zasebnih saveza prizna razliku u naziranju prema drugim udruženjima te ako ova udruženja imaju najmanje 25.000 plaćalaca šekela.«

Dr. Hantke protivi se tome. Novo vodstvo treba mira u organizaciji. Nijedna grupa se ne može prisiliti, da napusti svoj posebni život. Organizacija reprezentira židovski narod, a narod ima diferencijacije, mi treba da imamo srčanost podnijeti diferencijacije i raspravljati s njima snagom misli, a ne silom statutarnih odredaba.

Mereminski daje obavijesti o radu i snazi Cione Cijona u Poljskoj, Litavskoj i Bijeloruskoj.

Kaplän izjavljuje, da je akcioni odbor već de facto priznao Ceire Cion i Ha-poel Hazair i da to priznanje mora da se zbudne i legalnim načinom, e da se tim jakim grupama dade mogućnost, da sarađuju na palestinskom djelu.

Na to bi odbijen prijedlog Olschwangera s 38 prema 50 glasova. Predlog komisije prihvaća se s velikom većinom.

Poslije podne 21. Jula 1920.

Sjednicu otvara Lord Rotschild i podijeljuje riječ za jednu primjetbu o organizaciji dru. Hantke-u.

Dr. Hantke: Predmet su naših zaključaka organizacione pojedinosti, a da nije bio predložen izvještaj o organizacionom radu. Jedva ima vremena, da se to nadoknadi i s toga hoću da spomenem samo neke opće primjetbe. Nijesmo na ovu konferenciju došli samo s izvjesnim političkim uspjesima, nego i s organizacijom, koja obuhvaća više od 1 milijuna organiziranih cionista. To znači, da je od 3 milijuna odraslih muževa, što ih otprilike broji židovsko pučanstvo u zemljama, u kojima se organizacija mogla provodjati, oko četvrtina organizovana. Ako smo za vrijeme rata uvijek govorili, da cionistička organizacija predstavlja zastupstvo židovskog naroda, onda je to sada i brojčano dokazano. Cionistička organizacija nije politička organizacija u onom smislu, kao što su političke stranke u bilo kojoj zemlji. Ona je nosilac narodnog pokreta. Sve duševne struje, koje su se zadnjih godina razvile u židovskom narodu, bile su nošene od ove naše cionističke organizacije. Jedino u ovoj organizaciji bilo je duševnim vodjama u Židovstvu moguće, da nadju tribinu s koje mogu da govore k narodu. Naši su politički uspjesi postignuti od pojedinih muževa, ali snagu provedbe našli su ovi muževi u spoznaji, da je iza njih stajala jedna tako snažna organizacija sa organizovanim javnim mnijenjem. Organizacija je sa svojim skupnim djelovanjem u raznim centrima svijeta za vrijeme rata uzdržala temelje nove Palestine, židovski Jišub. Cionistička je organizacija jedina interteritorijalna organizacija, koja je preživjela rat, ona je jedina, koja je mogla da stvori takova šta, kao ovu konferenciju, u kojoj su se sastali zaista zastupnici Židova sviju zemalja, i čijim debatama jedino upravljaju naše diferencijacije, a ne nešto s polja. Od godine 1913. do dana današnjega, došli smo od 140.000 na 1 milijun uplatnika šekela. Ali ne dostaje, da imamo uzornu organizaciju od toliko i toliko zemaljskih i zasebnih saveza, sa toliko i toliko šekelista, nego naša organizacija mora da je sposobna, da nosi narodni pokret i da utiče na život naroda. Za tu svrhu potrebna joj je saradnja svih muževa, koji stoje na osnovci naših zahtjeva, a mora da izbjegava sve, što izgleda po sumnjičenju hereze. Vidjeli smo slom najvećih prisilnih organizacija i vidjeli smo, da je naša dobrovoljna organizacija čvršće stajala, nego sve one. Jer je u nas živjela volja, a ovu volju hoćemo da i uzdržimo. Duša našega pokreta jest naša vjera u narodnu budućnost i u Palestinu.

Boris Goldberg izvješćuje o financijama organizacije. Razdijeljeni pismeni izvještaj za vrijeme od marta 1919. do maja 1920. zaključuje sa iznosom od 582 hiljade funti, iznosom, kojega u povijesti naše organizacije još nije bilo. U ovih 15 mjeseci stavljena su nam na raspolaganje veća sredstva, nego li u sve predjašnje 22 godine našega rada. Dva momenta moraju da se istaknu kao karakteristična. Kod izdataka leži težište u Palestini, za koju je 80% našeg novca upotrebljeno. Kod prihoda igra Amerika znamenitu ulogu. Uz to istakle su se još Južna Afri-

ka, Kanada, i u izvjesnoj mjeri Engleska. Moramo, da izrekemo nadu i želju, da i ostale zemaljske oragnizacije izvrše svoju dužnost u financijskom pogledu. Osobito vrijedi to za šekel, koji ima u buduće, da pokrije sve izdatke organizacije, da se prihodi Keren Hajasoda i Obnovnog Fonda za Palestinu mogu isključivo za Palestinu upotrebiti.

Fromenson (Amerika) izvješćuje za komisiju o budžetu i financijama organizacije i predlaže njihove resolucije. Primjećuje, da je jedna posebna potkomisija ispitala plaće činovnika organizacije i ustanovila, da su s obzirom na skupoću preniske.

Zaključci komisije za financije i budžet cionističke organizacije. Resolucije za godišnju konferenciju.

1. Komisija je preispitala godišnjoj konferenciji predloženu bilancu cionističke organizacije za vrijeme od 1. marta 1919. do 31. maja 1920. uz račun prihoda i rashoda, te usporedila sa predloženim joj primjedbama i sve u redu pronašla.

Komisija predlaže godišnjoj konferenciji, da podijeli egsekutivi za spomenuto razdoblje kao i cionističkoj komisiji u Palestini za vrijeme od 1. marta 1919. do 29. februara 1920. na temelju po ovoj predloženih obračuna apsolutorij i da podjedno izreče hvalu gosp. Goldbergu za njegovo strukovno poslovanje. Uzima se zadovoljstvom na znanje, da su poduzete daljnje mjere za proširenje kontrole nad financijama organizacije. Osobito odobrava već preduzetu mjeru, da se knjige imadu polugodišnje po auditorima kontrolirati.

Preporuke Akcijonom Komiteju.

1. Komisija izražava želju, da se mjesečni obračuni Cionističke Organizacije i u buduće sastave na jevrejskom jeziku, ali da se u svrhu olakšanja kontrole u Londonu i napose djelovanja engleskih auditora priklope engleski prijevodi.

2. Komisija smatra jednako poželjnim, da se londonsko knjigovodstvo dovede u sklad sa knjigama cionističke komisije u Palestini, t. j. da započne sa židovskom kalendarskom godinom 1. tišrija.

Pošto su neki upiti raznih delegata riješeni, budu prihvaćene resolucije komisije i njihove preporuke za Akcioni Komite.

Iza toga obrazlaže Boris Goldberg predlog financijske komisije po kojemu bi zemaljski savezi imali biti obvezani da mjesečno jednu dvanajstinu šekela otprave. Na ovaj predlog iznaša delegat Horvitz ovaj amandman, koji je glasovanjem prihvaćen: Zemaljski savezi dužni su počevši od 1. jula 1920. otprijavljati po njima sakupljeni šekalim mjesečno centrali. Obračun izmedju centrale i zemaljskih, te posebnih saveza uslijedjuje koncem budžetne godine.

Iza toga se raspravlja predlog financijske komisije po kojemu se imadu izdatci organizacija pokriti iz prihoda šekalima. Na ovaj predlog iznaša delegat de Haas amandman, po kojemu izdatci za londonski biro ne bi imali da iznašaju više nego polovicu prihoda od šekalima, da ostatak ostane slobodan za izdatke administracije u Palestini. Tome se protivi Goldberg dok Julius Simon predlaže, da se postavljena budžeta osnova preda novoj egzekutivi i

o njoj ne donese zaključak na konferenciju. U istom smislu govori del. Abrahams. Razvija se debata o pojedinim stavkama budžeta, za koje Simon govori protiv stavaka subvencija federacijama, a dr. Schönfeld protiv stavaka odgoj u diaspori. Dr. Schwarzbart zauzima se za prihvatanje budžeta, gdje Persitz brani stavke odgojnog rada u diaspori. Percy Baker predlaže da se predje na preispitanje.

Predsjedništvo preuzima dr. Klee.

De Haas predlaže poimenično glasovanje. Nakon kratkog prekinuća sjednice saopćuje predsjedatelj, da je stigao novi predlog od Rosofa i Kona, da se budžet preda egzekutivi, koja bi imala zajedno s velikim akcionim odborom o njemu zaključiti. Ovaj je predlog velikom većinom prihvaćen. Zatim se raspravlja ovaj predlog budžetne komisije. »Komisija drži neophodno potrebnim, da se u svrhu saniranja i stabilizovanja financija organizacije svi izdatci za uzdržavanje organizacije i njezinog rada na političkom organizatornom, administrativnom i propagandističkom području imaju potpuno pokriti sa šekalima.

K predlogu stavljen je amandman de Haasa, da se smije samo polovica prihoda šekela upotrijebiti za potrebe organizacije izvan Palestine, a druga polovica u Palestini. Amandman se otklanja i prihvaća se predlog komisije.

Prihvaćaju se predlozi komisije, koji glase:

U času, kada se židovski narod sprema, da sve svoje sile stavi u službu obnove svojega historijskoga zavičaja, očituje svečano odluku, da sa nežidovskim pučanstvom živi u miru i prijateljstvu.

Židovski je narod prožet spoznajom, da će obnova židovske narodne domaje svim dijelovima pučanstva, napose radnim slojevima, pružati preduvjete za slobodan i na svim područjima nesmetan razvitak. Godišnja konferencija cionističke svjetske organizacije potvrđuje tako u saglasju sa prijašnjim izjavama, da židovski narod želi svoju narodnu domaju u Palestini sazdati na nepokolebivoj osnovci pravednosti.

Iza toga predlaže Gratsky u ime manjine političke komisije ovu razoluciju:

Cionistička godišnja konferencija spoznaje visoko značenje i hitnu političku potrebu organizovanja palestinskih Židova i uredjenja njihovih narodnih interesa na osnovci unutarnje samouprave. Godišnja konferencija smatra potrebnim da sazove narodno zastupstvo (Asefat Hanivharim).

Pošto je dr. Weizmann govorio za nj, prihvaćen je i predlog manjine.

Iza toga raspravlja se izvještaj emigracione komisije. (Ovaj izvještaj nam još nije stigao. Op. ur.)

Dr. Klee otvara sjednicu u 10 sati i daje riječ Morrisu Mayeru na obrazloženje predloga komisije za svjetski kongres. K rezoluciji se podastiru amandmani rabia Sivera, Baruča Zuckermanna i Lipskya. Pošto su svi izneseni amandmani usvojeni, glasi sada zaključak ovako:

Cionistička godišnja konferencija se izjavljuje za to, da se u što je moguće kraćem roku sazove **židovski svjetski kongres** na demokratskoj podlozi.

Kongres ima da bude autoritativno tijelo, koje je ovlašteno, da u ime židovskog

naroda u svim nacionalnim pitanjima pregovara i govori.

U tu svrhu izabire Cionistička Egzekutiva u sporazumu sa frakcijama komisiju od 5 lica, koja imaju da poduzmu u zajednici s egzekutivom potrebne korake, kako bi stupili u dodir sa svim židovskim korporacijama, koje su se izjavile za sazivanje židovskog svjetskog kongresa, te kako bi se obrazovao organizacioni odbor, koji će židovski svjetski kongres organizovati i sazvati.

Nato obrazlaže Federbusch predlog manjine, koji ide onamo, da se u što skorije vrijeme imade sazvati opšti židovski kongres za Palestinu. Protiv tog predloga govore Mayer i Goldberg, te naglašuju, da se židovski svjetski kongres ne može sazvati s jednom specijalnom zadaćom. Privući one elemente, koji još stoje izvan cionističke organizacije, na suradnju za Palestinu, to je zadaća cionističkog vodstva, a ne opšteg kongresa. Glasovanjem bi odbijen votum manjine.

Slijedi izvješće kulturne komisije. Izvjestitelj Lippmann Lewinson (Hapoel Hacair) izvodi, da se predlozi komisije odnose na tri tačke: 1. vaspitanje u Erec Jisraelu; 2. vaspitanje u Dijaspori i 3. univerzitet. On govori samo o drugoj tački te obrazlaže gledište komisije, da vaspitanjem i u diaspori treba da upravlja cionistička organizacija, da će se zato ustanoviti izvjestan budžet i osnovati naročita centrala u blizini istočne Evrope.

U debati ustaju govornici mizrahija Dr. Berger i Dr. Walman protiv toga, da cionistička organizacija određuje i temeljne principe vaspitanja, te predlažu brisanje onoga pasusa, koji se na to odnosi, kao i dodatak, da u upravi odsjeka za vaspitanje imaju udjela frakcije. — Kahan je za brisanje ustanove, da ured za dijasporu ima da bude u blizini istočne Evrope, jer hoće da osigura vodstvu mogućnost, da odsjek za vaspitanje zadrži u sjedištu vodstva.

Nato stavlja Rev. Silver (Amerika) predlog, da se odbiju svi podnesci komisije odnosno vaspitanja u dijaspori, a namjesto toga, da se usvoji rezolucija, kojom se pozivlje vodstvo, da se stavi u sporazumu sa svim u pojedinim zemljama već postojećim židovskim institutima za vaspitanje, kako bi sebi osiguralo utjecaj na te institute, naročito u pravcu hebrejizovanja. O tom se predlogu razvija živahna debata, u kojoj istupaju Dr. Margulies (Wien) i Zlatopolsky (Rusija) za sustav komisije i obrazlažu veliko značenje izobražavanja hebrejskih učitelja za sveukupni cionizam i za kulturni život u Palestini. Dr. Margulies ukazuje pri tom na pedagogiju u Wienu, koji nipošto nema lokalno obilježje, nego centralno značenje za cionizam uopšte, budući, da se iz čitavog svijeta traže odavle učitelji. Za Silverov predlog govori Newman (Amerika), koji naglašava, da cionistička organizacija ne može preuzeti odgovornost za vaspitanje u dijaspori, te da mora odbiti predlog komisije.

Silverov se predlog stavlja na glasanje, pri čem pada 67 glasova protiv, a 25 za predlog. Pošto američki delegati nato predlažu, da se sjednica u svrhu vijećanja prekine, zatvara predsjedatelj David Yellin sjednicu i uriče slijedeću za po podne.

Poslije podne.

Nakon što je David Yellin otvorio sjednicu, daje Rev. Silver u ime američanske delegacije ovu izjavu:

Američanska delegacija daje izražaja svojoj apsolutnoj simpatiji prema motivima, kojima su diktovane rezolucije komiteja za odgojni i kulturni rad u Dijaspori. Ona naglašava, da cioniste cijeloga svijeta, a napose američanski cioniste, bilo kao pojedinci bilo u svojoj cjelokupnosti moraju i hoće da surađuju u zemljama, koje nastavaju, u velikom radu oko osnivanja i promicanja svih potrebnih ustanova za širenje i razvijanje našeg nacionalnog kulturnog programa u Dijaspori.

Ipak smatra američanska delegacija svojom dužnošću, da izjavi pred godišnjom konferencijom, da se ona protiv upotrebljavanja cionističkih sredstava u ma koju drugu svrhu osim za čisto administrativne potrebe i za palestinski rad. Ona posmatra zabrinutošću pokušaj, da se organizacija postavi na jedan specifični odgojni i kulturni program, koji bi iziskivao izdavanje sve to većih svota iz središnjih sredstava.

Američanska delegacija ostaje pri tom, da pitanje upotrebljavanja novaca za kulturni i odgojni program u Dijaspori, osnivanje i subvencionisanje zavoda za izobrazbu učitelja itd., nabacuje jedno temeljno pitanje politike i principa. Ona je čvrsto uvjerena, da su američanski cioniste odlučno protiv toga, da centralna cionistička organizacija preuzme takovu politiku.

Stoga izjavljuje američanska delegacija u ime američanskih cionista, da odbija svaku odgovornost za odluke konferencije u tom predmetu i da ne preuzima nikakvih finansijskih obaveza, koje bi iz tih odluka nastale.

Nadalje će američanska delegacija pozvati prvu Zionist Convention u Americi, da izjavi, u koliko je voljna dopustiti frakcijama unutar svjetske cionističke organizacije, koje nose samo malen ili ne nose nikakav dio finansijskog tereta organizacije, da sjedinjenjem svojih sila odlučuju pri glasanju o novčanim sredstvima cionističke organizacije.

Zlatopolski upozorava, da se radi samo o onom radu u Dijaspori, koji ima direktan utjecaj na Palestinu, naime o izobrazbi učitelja.

Amandman Dra. Kauimanna (Poale-Cijon), prema kome se ima rezolucija ograničiti na zahtjev, da cionistička organizacija izda samo određeni iznos za vaspitanje u Dijaspori, odbija se.

Nato se usvaja predlog komisije uz sustezanje Amerikanaca od glasanja. — Drugi predlog komisije, da centrala odgojnog odsjeka ima biti u Palestini, također se prihvaća. — Nadalje se prima predlog, da se obrazuje autonomni centralni ured za vaspitanje u Dijaspori u jednom gradu blizu istočne Evrope, uz Kahanov amandman, koji ovlašćuje vodstvo, da taj ured podigne u sjedištu centrale cionističke organizacije, u koliko bude to smatralo potrebnim. — Amandman mizrahista usvaja se u formi, da se djelovanje odgojnog ureda ima staviti pod nadzor komisije, u kojoj će biti zastupane frakcije. — Treća tačka kulturne rezolucije, kojom se traži osnivanje izvjesnih zavoda, dostavlja se egzekutivi.

Nato izvješćuje dr. Mossinsohn ispred odbora za vaspitanje u Palestini, te veli, da je postignut potpun sporazum sa zastupnicima mizrahista, te predlaže na temelju toga slijedeće rezolucije:

A) Opšte rezolucije:

1. Konferencija naglašava, od kolike je važnosti, da se u svim palestinskim školama uče razni zanati.

2. Konferencija poziva odsjek za vaspitanje u Palestini, da posveti svoju naročitu pažnju opsežnom, popularnom vaspitanju, kako bi se poznavanje hebrejskog jezika i kulture raširilo među svim slojevima naroda.

B) Detaljne rezolucije.

1. Svi palestinski odgojni zavodi moraju prihvatiti načela, koja vrijede kao temelj palestinskog vaspitanja, kao što u pogledu nastavnog jezika tako i školske higijene i minimalnog programa ostalih predmeta obuke.

2. Odgojna komisija (vaad hahinuh) ima da sastoji od 9 članova, od kojih moraju barem trojica biti zastupnici ortodoksnog židovstva. Cijonistička organizacija, zastupnička skupština i učiteljsko udruženje biraju po dva člana. Od ona tri člana, koji zastupaju ortodoksnu struju, bira jednoga cijonistička organizacija u suglasju sa mizrahijem, drugoga biraju učitelji ortodoksnih škola, koje stoje pod nadzorom cijonističkog odgojnog povjerenstva, a trećeg imenuje zastupnička skupština listine, koju imaju da predlože ortodoksnim članovi skupštine.

3. Direktorij odsjeka za vaspitanje ima da sastoji od tri člana: od direktora i dva odsječna nadzornika, od kojih imade jedan da nadzire ortodoksne, a drugi ostale škole.

4. Direktora i nadzornika za opšte (neortodoksne) škole ima da bira cijonistička organizacija iz listine, koju predlaže vaad hahinuh. Nadzornik ortodoksnih škola imenuje se sporazumno sa predlozima trojice ortodoksnih članova vaada hahinuh i mizrahija.

5. Tri ortodoksna člana vaad-a hahinuh, nadzornik ortodoksnih škola u direktoriju odsjeka za vaspitanje te daljnja tri člana, koje ima izabrati mizrahi, sačinjavaju kontrolni odbor (vaad hamfak-ah) za ortodoksne škole; ortodoksnom se nadzorniku ima staviti na raspolaganje poseban ured u odsjeku za vaspitanje.

6. Ortodoksnim kontrolni odbor ima da bude autonoman u internim pitanjima svih pod njegovim nadzorom stojećih škola.

7. Saopštenja o opštim pitanjima, koja spadaju u djelokrug vaad-a hahinuh i odsjeka za vaspitanje, imaju se dostaviti ortodoksnim školama u ime obih tih korporacija samo putem gorespomenutog kontrolnog odbora.

8. Sve talmund-tore i ješibe u Palestini kao i sve škole, koje (po mišljenju roditelja) pripadaju ortodoksnoj struji, stoje pod nadzorom ortodoksnog kontrolnog odbora, u koliko njihov budžet bilo u cjelosti bilo djelomično pokriva odsjek za vaspitanje.

9. Budžet, predložen od vaad-a hahinuh, odobrava se uz ove tri modifikacije:

a) da se za večernje kurzeve i za pučko vaspitanje odredi umjesto 8000 iznos od 18000 funti (u suglasju s budžetom, koji

su predložile organizacije Hapoel-hacajir, Achdud-haavoda, Mizrahi i učiteljsko udruženje u svrhu priređenja večernjih kurzeva za radnike i useljenike).

N. B. Podjelu gornje svote među spomenute organizacije, koje će da aranžuju večernje kurzeve, ima da provede naročit odbor, a taj mora da sastoji od zastupnika tih organizacija, koje rade pod nadzorom vaad-a hahinuh.

b) za muzičku školu u Jerušalajimu ima da se odobri umjesto predviđenih 1200 iznos od 600 funti.

c) Konačno se imaju osnovati dvije više pučke škole u jemenitskoj četvrti u Jafi. te se za tu svrhu određuje iznos od 1800 funti.

10. Za kulturni rad u Palestini ustanovljen je ovaj budžet: 1. Za narod. i univerzitetsku biblioteku 3820 funti. 2. Za kupovanje manuskripata i antikviteta 1000 funti 3. Za narodni muzej 1300 funti. 4. Za arheološko društvo 1000 funti. 5. Za botanički muzej 1500 funti. 6. Za radničke plate 1200 funti. 7. Za nepredviđene izdatke 800 funti.

11. Ima se osnovati znanstveni institut za hebrejski jezik, kako bi se promicao razvitak jezika i izradila pravila za korektnu uporabu istoga. — Egzekutiva ima da nastoji, da uspostavi taj institut takom iduće godine. — Egzekutiva neka imenuje odbor, koji će da izgradi detaljni program o radu, koji se ima u tom institutu obaviti.

Vaad halašon (jezični odbor), koji već decenijama promiče razvitak hebrejskog kao živog jezika, neka svoj rad nastavi i vrši tako dugo, dok novi institut ne bude spreman za rad. Za tu se svrhu određuje za iduću godinu budžet od 1300 funti.

Pošto je pročitao te rezolucije razložio je Dr. Mossinsohn smjernice daljnjeg rada vaad-a hahinuh, a na to je konferencija usvojila budžet toga vaad-a.

Iza toga izvješćuje Dr. Poznanski o rezolucijama glede univerziteta. Te rezolucije glase:

1. Konferencija odobrava po egzekutivi predloženu osnovu, da univerzitet započne svoj rad sa istraživačkim institutima za fiziku, hemiju i mikrobiologiju, odjeljenjem za židovsku znanost i orijentalistiku te institutom za hebrejski jezik. Konferencija odobrava budžet za iduću godinu u visini od 100.000 funti.

2. Provađajući spomenutu osnovu neka egzekutiva pokuša da se posluži znanstvenim institutima, koji već postoje u Palestini, u koliko znanstveno vodstvo univerziteta drži, da ti instituti odgovaraju zamišljenoj svrsi

3. Egzekutiva neka nastoji, da čim prije bude moguće i bez zatezanja osnuje institut za hebrejski jezik, za koji se osjeća velika potreba.

4. Konferencija spoznaje potrebu, da bi se provelo prirodnoznanstveno historijsko istraživanje zemlje i mora palestinskog. Ti se instituti imaju, u ostalom, osnovati izvan univerziteta. Upravitelj univerziteta kao i univerzitetski instituti neka uspostave uske veze sa gorespomenutim institutima, te neka pripomognu pri njihovom osnivanju i kasnijem razvitku.

5. U svim će pitanjima, koja su u vezi s univerzitetom, biti dužnost egzekutive, da prije svega i poglavito osigura visok znanstveni nivo tog zavoda. Ta se duž-

nost ne smije ni na kakav način zanemariti iz razloga štedljivosti ili u svrhu pospješavanja provedbe gorespomenutog programa.

Nakon referata dra. Poznanskija o univerzitetu izvješćuje Boehm o tezama komisije za emigraciju, koje se primaju.

Nato očitava Strickera u ime komisije za nacionalni rad u Dijaspori razvitak narodnopolitičkog pokreta u pojedinim zemljama i značenje odbora židovskih delegacija u Parizu. Referent poziva skupštinu, da tom odboru, koji će upravo u najskorije vrijeme imati da obavi vanredno važan i možda žalostan posao, da de potrebni moralni oslon jednoglasnim prihvatom rezolucija komisije za nacionalni rad u Dijaspori. Nato usvaja konferencija jednodušno uz burno povlađivanje predložene rezolucije. (Te ćemo rezolucije donijeti u idućem broju).

Četvrtak 22. jula u veče.

Zaključna sjednica.

Predsjednik Justice Brandeis otvora sjednicu i podjeljuje riječ Naidiču. Ovaj predlaže rezoluciju palestinske finansijske komisije.

Keren Hajesod.

Ona glasi:

I.

»Cijonistička konferencija, u potpunom shvatanju historijskog znamenovanja časa i u spoznaji, da se mora ujediniti energija cijeloga židovskog naroda za golemo djelo izgradnje Erec Jisraela, zaključuje:

1. Stvara se imigracioni i kolonizacioni fond, kojemu je ime »Keren Hajesod«. Fond se ima konstituirati sa svojstvom jurističke osobe.

2. Konferencija ustanovljuje svotu, koja je potrebna za osnovku izgradnje židovske narodne domaje u Palestini, sa 25.000.000 funti sterlinga, koju valja obezbijediti unutar jedne godine. Obraća se sa svečanim pozivom na cijeli židovski narod, da ispuni svoju dužnost i da s izvanrednom žrtvom od imovine i dohodka provede namaknuće Kerena Hajesod. Uzorom se stavlja historijski narodni porez maaser (desetina).

3. O svakom prinosu za Keren Hajesod izdaje se certifikat.

4. Iz prihoda Kerena Hajesod ima se predati najmanje 20% Židovskom Narodnom Fondu.

5. Od daljnjih prihoda Kerena Hajesod ima se maksimalno jedna trećina potrošiti za tekuće izdatke nastave, socijalne skrbi, skrbi za useljenike i slične javne svrhe izgradnje židovske domaje u Palestini, dok se barem dvije trećine imaju upotrijebiti za trajne narodne investicije i gospodarske pothvate.

(Opaska I. Od toga fonda ne će se nikoli iznositi upotrebljavati za troškove administracije cijonističke organizacije.)

Opaska II. Iz toga fonda ne će se davati nikakve potpore ili zajmovi za privatna poduzeća, u koliko s njima nije vezan opće korisni interes.)

6. Svake godine ima se položiti račun o primicima i izdacima fonda i javno izvijestiti.

7. Posjednici certifikata imaju da učestvuju u upravi fonda i na dohocima gospodarskih poduzeća, stvorenih iz fonda. Ustanovljenje prikladne forme ovog učestvovanja prepušta se egzekutivi, uz naputak, da ukamaćivanje produktivno uložena kapitala ne smije nadilaziti primjerene visine.

II.

Za provedbu narodne akcije za Keren hajesod potrebna je požrtvovna saradnja svih dijelova naroda. Cijonistička konferencija proglašuje stoga mobilizaciju svih članova cijonističke organizacije za trajanje jedne godine te ih obvezuje, da se egzekutivi smjesta stave na raspolaganje za saradnju.

Predsjedatelj ukratko obrazlaže rezoluciju.

Zlatopolsky podupire prijedlog. Ne možemo ubirati poreza, jer nemamo izvršne vlasti, ali s milodarima ne možemo izgraditi Palestine. Nalazimo izlaz u svojoj povijesti, koji nam pokazuje primjer maasera. Maaser ima značenje poreza pa ipak se nikad nije namaknuo prisilnim sredstvima. Bio je uvijek dragoVOLJNO podavanje. S pomoću maasera uvijek je dijaspora uzdržavala Palestinu. Hoćemo da dajemo maaser, e da zadovoljimo velikome času, o kojemu je snivao Herzl, a koji je evo došao i da zajedno masu nesretnih Židova izvedemo iz pakla. Naša će narodna savjest samo onda biti mirna, ako svaki pojedini od nas ispuni svoju dužnost. Kroz jednu godinu hoćemo da naprežemo sve svoje sile, e da postignemo uzvišeni cilj.

Julius Simon izjavljuje u ime financijskog odbora, da se prvi stavak rezolucije nema shvatiti tako, te bi Keren hajesod, bio posve samostalna institucija bez veze sa cijonističkom organizacijom. Konstituiranje jurističke osobe potrebno je iz formalnih razloga.

Iza toga drže zastupnici pojedinih federacija kratke i snažne govore, u kojima izjavljuju, da će preuzeti svaki napor za Keren hajesod i da se ne žacati nikoje žrtve. Govore zastupnici svih frakcija.

Weizmann (pozdravljen živim povladjivanjem): Prijatelji od lijeve strane predali su mi rezoluciju, u kojoj se kaže, da godišnja konferencija očekuje, da će se domala ukloniti sva ograničenja useljivanja u Palestinu i da će se otvoriti kapije zemlje. O tome ne treba da glasamo. Svi se saglašavamo, ali ključ, da se otvore kapije Palestine, nije u našim rukama. Počevši od 1. augusta uklonit će se veći dio ograničenja i bit će dane mogućnosti za useljivanje, koje možda premašuje naše sile. Mogućnosti useljivanja zavise o našim naporima i samo o njima. Mislim, da zaključak, koji sad stvaramo, osnutak Kerena hajesod, proširuje našu mogućnost. Ovdje imam listinu, na kojoj je 9 ljudi potpisalo 100.000 funti sterlinga (preko 32.000.000 kruna. Op. ured.) za Keren Hajesod. Bude li svaki od nas izvršio dužnost, onda se ne trebam bojati, da se fond od 25 milijuna funti ne će namaknuti, a o tome zavisi daljnji rad. Muž, koji je danas vladalac Palestine i kojega će konferencija za cijelo pozdraviti (živo povladjivanje) telegrafirao nam je: »Cijoniste neka znadu, da učine li što treba, nema sumnje, da se cijonistički program u kratko

do ba može do kraja izvesti.« Za to mislim, da se prihvati rezolucija o Keren hajesod. Kad se to zbudne, bit će pauza, u kojoj se mogu potpisivati prinosi za Keren hajesod.

Predlog Najdičev prima se jednoglasno uz živahne ovacije.

Iza pauze od 15 minuta izvješćuje Leo Motzkin u ime konventa seniora o prijedlozima za izbor. Kako su veliki akcioni odbor i egzekutiva demisionirali, valja da godišnja konferencija bira novo vodstvo. Po konventu senijora nakon dugih i napornih vijećanja i pregovaranja predložena listina osniva se na sporazumu svih grupa. Imali bi se birati: **Justice Brandeis** počasnim predsjednikom cijonističke organizacije; **Dr. Hajim Weizmann** njezinim predsjednikom, a **Nahum Sokolov** predsjednikom egzekutive cijonističke organizacije.

Svako ime popraćuje se živahnim ovacijama.

Nadalje predlaže Motzkin: Godišnja konferencija nalaže predsjedniku i pročelniku egzekutive (chairman), da odrede upravitelje resora, koje ima da potvrdi akcioni odbor. Ovi upravitelji resora odgovorni su predsjedniku i chairmannu kao i kongresu za svoj rad. Zajedno s predsjedništvom sačinjavaju oni egzekutivu cijonističke organizacije.

Motzkin dalje javlja, da se osnivaju još dvije korporacije za potporu finansijskih zadataka organizacije. O njima će izvijestiti dr. Weizmann.

Prijedlozi konventa seniora primaju se en bloc.

Weizmann: Za ovaj rad trebat će da privučemo sile, koje su dojako stajale izvan cijonističkog pokreta, no koje su usljed događaja posljednjih godina, osobito usljed zaključka u San Remu, potaknuti, da s nama rade na izgradnji Erec Jisraela. Mi smo sad u stanju, da nekoje odlične ličnosti pritegnemo k našem radu tako, da stvorimo ekonomsko vijeće (economic council), o čijem ćemo obrazovanju za nekoliko dana moći konačno izvijestiti. Osim toga stvorili smo drugu korporaciju, koja će imati da kontrolira financije organizacije, da li se valjano upravljaju. Ovaj potonji board of trustees sastoji od gospode: Sir Alfred Mond, lord Rothschild i Bernard Flexner.

Prijedlozi se primaju jednoglasno.

Motzkin predlaže u ime konventa seniora listinu članova Velikog Akcionog odbora. Ona obuhvaća oko 90 imena.

Razvija se posljednja od uzbudjenih scena, kojima je konferencija obilovala. De Haas upozorava, da je konferencija tek jučer zaključila, da Veliki A. O. ima sastojati od 45 članova. Male su federacije sastavom listine dobile nerazmjernu prevagu.

Zaključuje se nakon cijelog niza prijedloga: Prijedlozi konventa seniora prihvaćaju se en bloc. Veliki A. O. sposoban je za stvaranje zaključaka, kad pribiva 45 članova; u slučaju nesposobnosti za stvaranje zaključaka ima za nedjelju dana biti druga sjednica, koja je sposobna za stvaranje zaključaka, ako joj pribiva 35 članova (amandmani De Haas i Klee). Članovi egzekutive imaju u A. O. sjelo i savjetodavno pravo, ali nemaju prava glasa (amandman Motzkin).

Zaključni govor Nahuma Sokolova.

Godišnja se konferencija primiće kraju. Novo se poglavlje ispisalo u povijesti cijonističkoga pokreta. Ova zaključna sjednica stvorila je dva ispravna zaključka. Osnutak Kerena hajesod i izbor novog vodstva. Zahvaljujem vam na pouzdanju, koje ste nam iskazali i molim vas, da nam poklonite vjeru do idućega kongresa. Molimo vas, da nas podupirate svim svojim silama. Ta vi nas nijeste učinili vladarima nego slugama. Ali to je veliko, sveto službovanje, službovanje u službi židovskog naroda, u službi velikoga ideala

Dosta je riječi. Ima još samo jedna riječ, a ta se zove: raditi. Stojimo na početku rada, koji je s temelja potpuno nov, a sastoji od dvojakog zadatka: 1. Dovedi Židove u Palestinu i 2. dovesti Židove, koji još nijesu cijoniste, u cijonističku organizaciju. Palestinski rad i izgradnja cijonističke organizacije, to su naša dva zadatka, kojima treba da posvetimo sve svoje sile. Poteškoće, koje smo u ovih 14 dana konferencije imali da preturimo, čine se samo onome, koji stoji s polja, sićušnim prepirkama, ali one su u istinu poteškoće izgradjivanja, koje je valjalo savladati. Mi smo ih savladali, pa smo i opet jedinstveni. Radujmo se raznolikosti svojih shvaćanja. Radujmo se, da nijesmo puk vojnika, nego duševno bogati, pametni, mnogostrani narod i nadajmo se, da će se između naših sposobnosti sada uzdići jedna do najodličnijega znamenovanja, sposobnost stvaralačkoga građevnoga rada.

Rev. Silver drži plamenit govor o zadacima židovskog naroda kod izgradnje Palestine, na što

Justice Brandeis završuje konferenciju ovim riječima: Godišnja je konferencija pri završetku, ali time tek počinje rad delegata. Što budemo uradili u svojim zemljama, to će pokazati, jesmo li dostojni prilike, koja nam je dana, jesmo li dostojni židovskoga naroda. Konferencija je dovršena.

Skupština ustaje i pjeva, tačno u ponoći Hatikvu.

(Članom Velikog Akcionog Odbora izabran je za Savez cijonista Jugoslavije dr. Aleksandar Lich t).

Omladinski slet u Osijeku

Godinu dana nakon svoga osnutka držao je Savez židovskih omladinskih udruženja kraljevine SHS prvu smotru priredivši slet u Osijeku, koji je sazvan za 9. i 10. augusta. Iz svih krajeva kraljevstva pohrlila je židovska omladina u Osijek, da pribiva prvoj zajedničkoj manifestaciji mladožidovske ideje. Došli su svi puni oduševljenja, da pokažu, što su tijekom godine postigli, da upoznaju prednosti i iskustva drugih, te da se okoriste stečenim znanjem za svoj budući rad i da ponesu novih pobuda. I po tome se razlikuje ovaj slet od prijašnjih omladinskih sastanaka, na kojima se tek vijećalo o programatskim smjernicama i koji su svi nosili demonstrativno obilježje. Na ovom sletu bilo je samo zborovanje potisnuto u pozadinu, jer je veći dio vremena upotrijebljen za kulturne, gimnastičke i športske priredbe, koje su nam pokazale, da se kraj ozbiljnog rada mogu nadvladati najteže zapreke i postići zamašni uspjesi. Iako izneseni rezultati rada pojedinih društava i grupisanu

mogli da dadu cjelovitu i jedinstvenu sliku rada u prošloj godini, ipak su bili kadri da nas ispune zadovoljstvom te nadom, da će se na narednom sletu, koji će i po vremenskom trajanju svome dati zato više prilike, ogledati savršeno dotjerano djelo naše omladine. Kao moralan uspjeh rada, koji ne možemo dosta da istaknemo, valja nam spomenuti osnutak halucgrupe, koja je po svojim zastupnicima na sletu pružila živi dokaz svijesnoga rada omladinskoga pokreta, koji u svojoj posljednjoj fazi opravdava nade, što ih ulažemo u istinsku regeneraciju židovskoga naroda.

I. dan.

Prije podne.

U 8 sati ujutro otvara predsjednik Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja kraljevine SHS Nikola Tolnauer zborovanje slijedećim pozdravnim govorom:

Haverim!

U historiji čovječanstva ima časova, kad se prilike, koje su temeljem zajedničkog življenja ljudi, tako zaoštre, da dolazi do silovitih erupcija u ljudskom društvu. U ovakovim vremenima bude se najjače i najbolje čudoredne energije pojedinaца, pa znadu da upale užu okolinu, pleme, narod i narode. O tečevinama ovakovoga vremena ovisi onda cijeli odsjek u historiji onih zajednica, u kojima su stvorene, a znadu prijeći i u druge, naročito onda, ako su proizvod ekspanzije čovjeka o v o g bića.

Ovakovo vrijeme proživio je veliki dio čovječjega roda iza velikoga rata. Nepravde, za koje mnogi nijesu znali ili nijesu znati htjeli, pokazale su svoju silnu protivštinu s čovjekovim bićem i probudiše latentne sile masa, da zbacе tirana naroda, društva i običaja. Plemeniti duhovi mnogih naroda i plemena digli su svoj glas na obranu slobode. O uspjehu danas još ne možemo govoriti, jer se nalazimo još u buri.

Haverim!

Mi svi znamo, da u svakom pokretu, u kojem se radi o tome, da se slomi zakon tromosti, stoji na prvom mjestu omladina. Naš veliki Buber rekao je, da je omladina vječni »izgled na sreću« čovječanstva, izgled, koji se uvijek s nova prikazuje i vječno s nova uništuje. Omladina, koja se još ne nalazi u zamahu zakona tromosti, lakše se bori protiv onog, što postoji, nego starci, koji su vezani sponama konvencionalnosti. Omladina je vječni izgled na sreću čovječanstva, jer se uvijek postavlja nova nada na novo pokoljenje. Na ovo pokoljenje vrebа sa svih strana na tisuće uvjeta, prilika i sila, koje je hoće da sputaju. Najveći dio pada u borbi s običajnim, ali oni, koji pobijede, dobivaju najveću nagradu čovjekovu: zadovoljstvo sa samim sobom i vjeru u ideal!

Haverim, jedan je voda jedanput rekao: tri su zahtjeva, za koje je vrijedno, da se omladina bori: za oslobođenje naroda od sile tuđe tiranije, drugi viši je preokret zardalog društva, oživotvorenje ispravnijih zakona životne zajednice, a treći je zahtjev propovijedanje koje spasonosne istine čovječanstvu, kada se odnošaj prema apsolutnom iznova utjelovljuje u smrtnom biću. Zar nije čudno, da se u našem narodu ova tri zahtjeva tako oštro očituju? Nema nijednog naroda na

svijetu, u kojem bi bila potreba u sva ova tri pravca tako žestoka kao u nas. Ne trebamo se stoga čuditi, da je u jevrejskoj omladini nastao silan preokret. U Erec Jisraelu podigli su se novi Makabejci, Halucim i šomrim. Grobovi u Galileji i jevrejska legija bili su svijetlim primjerom jevrejskoj omladini čitavoga svijeta. Evo tako je nastao jevrejski omladinski pokret.

Haverim! Usta proroka, koja nikada ne će zanimati i pepeo naših Makabejaca u svim vremenima dovikivala su i dovikivaju nam: — Ustrajte i borite se protiv svijeta, kojemu je najveći ideal gramženje za sopstvenim uspjehom. Ne sagiblajte svojih pogleda, svoga srca i svoga života! Živite slobodni i čisti! Borite se protiv svijeta laži! Ozbiljnost u životu je najuspjelije oružje protiv života laži. Borimo se protiv samozadovoljstva i samozvanstva, koje uzrokuju tromost i nepravdu. Zbacimo lažne ideale današnjega života: gramženje za dobitkom i mi ćemo spasiti ne samo narod, nego i ljudsku zajednicu!

Haverim, ovi isti zahtjevi vodili su omladince, koji su se sastali prije godinu dana, u Brodu, da osnuju čvrstu falangu jevrejske omladine S. J. O. U. Danas smo se sastali, da bacimo pogled na ono što je prošlo, da istaknemo svoja iskustva i, da ih primijenimo na ono, što dolazi!

Haverim, ja Vam kličem iskreni Hedad! Naročito ću da pozdravim izaslanike haluc-grupe »Haavoda«, haverim Jehuda Altmana i Pinkasa Goldfinger a; izaslanika S. C. J. g. Dr. Alfreda Singera; izaslanika Palestinskog Resorta S. C. J. i Hador-Hacaira havera Avrama Koena; izaslanika Jevr. Nacionalnog Društva u Osijeku g. Eugena Lebla; izaslanika Jevrejske Općine u Osijeku g. Dr. Edmunda Fische r a; izaslanika Union des etudiants Juifs cionistes u Lausanne-a havera Geršona Grofa!

Neka dobri Genije našega naroda budu s nama.

Iza govora otpjevala je cijela konferencija Hatikvu.

U ime osječke omladine pozdravlja Meir Bloch srdačno klasičnom jevrejstinom delegate i goste, te im izručuje iskrenu dobrodošlicu u ime svojih drugova. Jehuda Altman (halucgrupa Haavoda, Bijeljina) pozdravlja u ime halucim i halucot drugove. Ističe da se halucim često sjećaju drugova i da su s mnogo nada došli na ovaj slet. Pri polasku vidjeli smo veliku tugu na licima onih halucim, koji nisu mogli da dodju, a koji su u duhu s nama. Nada se, da je ovaj slet etapa na putu razvoja jevrejske narodne renesanse naše omladine. Izaslanik S. C. J. dr. Alfred Singer podsjeća na prijašnje kongrese akademskih društava, koji su se održali u Osijeku, te se veseli razvitku omladinskoga pokreta. Drži, da je program, što ga je usvojila naša omladina prošle godine u Brodu, i danas isto tako aktualan, kao i onda, tek metod i tempo rada valjalo bi ubrzati. Prije svega valja potpuno usvojiti, što je predsjedatelj ovog sleta istakao, da provedete hebraizaciju, jer valja da se stopimo svom svojom duševnosti u skladan život jedinstvenoga naroda, kome će jevrejski jezik tek dati suvislost duševne istovjetnosti i po tome, što ćemo po njemu vidljivo biti svoji, u intimnosti jedin-

stvenog nacionalnog saobraćaja, a i po tome, što će naša duševna produktivnost izići iz rascjepkanosti i stvarati sintetičku nacionalnu kulturu. Vaš rad treba da vodi do oživljavanja zajedničkog života, u kome će sve stanice da budu u živom zajedničkom neprekidnom dodiru. Prosljeđujući tako Vaš program, biti će samo prirodno, da će vaše priredbe imati židovski karakter, što i dolikuje židovskoj omladini kao nositeljici židovske misli. Uvjeren je, da židovska omladina potpunoma shvaća veličinu časa, u kome se sastajemo. To je čas, kada treba da sile svoje saberemo i odaberemo. Slabići će otpasti, a mi ćemo nasmoći snage, da poput naših starih vojsci, svrstanoj u redove, doviknemo: Slabići odstupite i ostanite kod kuće! Sav rad tražiti ćemo od onih, koji su ostali. U zatvorenim redovima ići ćemo napred. U našem radu i u borbi ne smije biti pasivnog držanja, svaki mora aktivno raditi, da upornošću i ustrajnošću postignemo cilj. Uvjeren, da će židovska omladina ispuniti velike i teške zadaće, koje je čekaju, pozdravlja najsrdačnije u ime R. O. S. C. J. zborovanje sa željom, da bude uspješno po omladinu i židovski narod.

Izaslanik palestinskog resora S. C. J. haver Avram Koen pozdravlja u ime Hador Hacaira, Jafa, židovsku omladinu, te traži, da zbacі sa sebe galutski duh, a primi palestinski. U galutu treba da oslobodite tijelo od galutskog duha, a u Palestini da oslobodite duh od galutskog tijela. Ističe, da omladina ima da prinese najveće žrtve. U našem radu treba omladina da zauzme vidno mjesto.

Citira iz govora Šemarjahu Levina apel, upravljen na bratislavsko židovstvo: »Svojim rukama i radom izgrađićemo iznova zemlju. Moraćemo provesti promjenu zvanja, a kada vas pozovu, da dadete svoju mladež, tada ne krzmaјte, a moj je nalog, da vam to javim.« Prema vijestima iz Londona otpočeće doskora imigracija, pa će trebati djelom dokazati, da u nama živi požrtvovni duh, koji je spreman na sve. Ponosni smo na naše halucim, a oni treba da su srećni, da mogu saradjivati pri izgradnji židovske narodne domaje. Podjite stopama naših pionira — šomera, koji su životom dokazali bezuvjetnost svog uvjerenja. Na njihovim ranim grobovima osjetio sam, da padaju s mene lanci galuta. Pripomognite i vi izgradnji Palestine; halucim su počeli i treba da izdrže, a vi da ih slijedite.

U ime židovskog nacionalnog društva u Osijeku pozdravlja konferenciju g. Eugen Löbl, te medju ostalim naglašava veliku zadaću omladine u času, kada rudi zora jevrejskoga naroda. Omladina će biti srećna, jer će doživjeti ostvarenje tisućljetnog ideala židovstva. Želi zboru uspješan rad i kliče mu: Hedad!

Dr. Edmund Fischer u ime židovske bogoštovne općine u Osijeku podsjeća na to, da su iz Osijeka prije 17 godina potekli prvi snažni porivi za cionistički pokret, koji se razvio do tako zamjerne veličine u Jugoslaviji. Već onda naišao je taj pokret na simpatiju bogoštovne općine u Osijeku, a odonda pa do danas prevalila je ta bogoštovna općina put, koji je doveo do židovske narodne većine u njenom zastupstvu. Ja vas pozdravljam u ime židovske

bogoštovne općine u Osijeku, a držim, da odgovara i intencijama pretežnog dijela njenih općinara, ako vas srdačno pozdravim i u njihovo ime. Ponesite iz našega grada najbolje dojmove.

U ime Union des étudiants Juifs sionistes u Lausannu pozdravlja zbor Geršon Grafi, te među ostalim iskreno čestita omladini u Jugoslaviji na halucgrupama, koje proizađoše iz njene sredine. Ističe jedinstvo čitavog jevrejskog naroda na cijelom svijetu i bodri omladinu, da ustraje u radu, koji imade tako lijepi početak. Haver Zdravko Albalala (Beograd) deklamuje po njemu spjevani pozdrav zboru. Skladni stihovi mladoga pjesnika primljeni su velikim povladjivanjem.

Iza toga čita se poruka dra. Aleksandra Lichta, koja glasi:

Predsjedništvu
Židovskog omladinskog sleta
u

Osijeku.

Molim, da isporučite sakupljenoj u Osijeku židovskoj omladini moj topli pozdrav.

S uzbuđenjem očekujem, što naša omladina ima da nam kaže godinu dana nakon što se organizovala, nakon što je sebi dala lozinke i putokaze: S uzbuđenjem i s velikim nadama za budućnost.

Prije godinu dana ona je izjavila svoju volju, da bude što više nezavisna od »zvaničnih krugova«. Nijesam u tome nazrijevao nikakovu »revoltu«, već jedan načasve zdrav osjećaj nezadovoljstva.

Vjerovao sam, da ste Vi, omladinci, spoznali svoju primarnu dužnost: da budete bezuvjetni; da svaka riječ, što je kažete, mora biti zalog budućega čina. Nikoji zadatak, koji osjećate dužnošću prema sebi kao pojedincima i kao pomladjivaocima naroda, da ne ostane neizvršen, nikoja riječ neiskupljena!

Nakon godinu dana rada nije li se u Vama, omladinci, sabralo dosta nezadovoljstva sa samima sobom? Jeste li dali sve, što ste obećavali, obećavali sebi i nama?

Ne trebam, da Vam ja odgovorim na ta pitanja. Znam odgovor, što ćete ga sami sebi dati. Jer vjerujem u Vas, pored svih nedostataka, pored čestih sustalosti na četvrt puta, zato znam, da će Vaše nezadovoljstvo sa samima sobom biti vrelo novih stvaralačkih sila.

Vi ne ćete klonuti, omladinci! U Vama je unutarja kategorička zapovijed, ne zapovijed sa zvanične strane, koja Vam kaže, da bi bio zločin prije svega na dušama Vašim, kad biste klonuli. Vi ne ćete svojih dužnosti shvaćati kao formalni program, koji treba apsolvirati. Vaše dužnosti bit će organski proizvod Vaše težnje, da se izbavite iz polovičnosti u cjelovitost harmonijski izgradjena čovjeka, koji to biva u punoći svoga židovstva.

Na putu Vas je gdje koji negdašnji drug ostavio i skrenuo na drugu stazu. Pustite prerano ostarjele, neka se odvoje od Vas; neka Vam nije žao onih, kojima je u naponu fizičke mladosti obolio ponos. Jer prije svega, židovski omladinci, Vi treba da ostanete čisti!

Vaše su dužnosti teže i veće no ikoje druge omladine.

Vi nemate koga, da Vas uzgaja. Generacija, kojoj ste Vi djecom, nije imala u sebi snage, da Vas vodi. Već Vi, židov-

ski omladinci, treba da uzgajate generaciju, koja Vas je rodila, ali joj je židovska duša bila suviše jalova, te bi Vam dala na put u život vrednota, od kojih biste mogli da budnete stvaraoci u židovskoj zajednici, židovski stvaraoci, stvaraoci iz jednovitosti skladna čovjeka.

Vi, potpuno savremeni, vraćate se baštinama praotaca. Onih, koji su bili pastirski i ratarski pjevači himna životu i proroci vječnih istina, pravde u svijetu, etike u životu duše, morala u životu svagdašnjosti, a prije svega puni jake muževnosti. Vi se otimate tome, da budete bilo intelektualni bilo ekonomski posrednici.

Ponos Vam je jak, jednostavni ponos čovjeka-Židova, u kome nema preuzetnosti. On diktuje ciljeve i puteve. Vaši su ciljevi i putevi: povratak i koracanje napred. U više čovječstvo. U Vama neka je uzbuna protiv čovjeka od danas i Židova od jučer. Uzbuna protiv nedostojnosti. U Vama neka je sve, sve budućnost.

Židovski omladinci, spoznajete li, da do Vas stoji, kakav će biti cijeli život jednoga naroda, koji tek gradi svoju cjelovitost u jednome gigantskome naprezanju prema tlu, koje će da obnavlja, e da se be obnovi?

Ako to spoznajete — a ja znam, da je ta spoznaja u Vama — ja Vam ne trebam da rišem puteve.

Omladinci, neka Vam je slet ono, što su Vašim pradjedovima bili »šaloš regalim«:

Hodočašće k doprinašanju žrtava u svetištu naroda!

Z a g r e b, 4. augusta 1920.

Dr. Aleksandar Licht.

Predsjedatelj predlaže, da se odašalju brzojavni pozdravi vodstvu cionističke organizacije u Londonu, S. C. J. u Zagreb, centralnom vaadu Hapoel-Hacaira u Berlin i dru. Aleksandru Lichtu u Zagreb. Prma se.

Pročelnik verifikacionog odbora Đuka Kohn izvješćuje, da je verifikovano 65 mandata.

Leo Singer (Zagreb) predlaže slijedeći biro: Nikola Tolnauer, predsjednik, Samuilo de Majo, potpredsjednik, Leo Singer i Drago Steiner, tajnici. Šarika Kohn (Novi Sad), Otto Grünhut (Osijek), Žak Frid (Beograd) i Ivica Goldstein (Tuzla), bilježnici.

Nato je izabran kandidacioni odbor sa haverom Mirkom Krausom (Osijek) na čelu. Čitaju se zatim i brzojavni pozdravi iz Bjelovara, Vršca, Požege, Mostara, Broda n. S. (cionistička organizacija i dr. Spiegler), Sarajeva (Bar-Kohba, Židovska Svijest, Nacionavno društvo i inž. Oskar Grof), Palestinskog ureda, Daruvara, Beograda (dr. Fridrik Pops), Londona (Braco Poljokan i Moric Finci).

Tajnički izvještaj govori haver Jehuda Altman, koji izlaže: **Motive, koji su potakli na organizaciju omladine. Osvrće se kratko na brodsku konferenciju i prelazi zatim na sam izvještaj o radu R. O. S. Ž. O. U.-R. O. stajao je na stajalištu, da prije svega treba stvoriti čvrstu organizaciju raštrkanih naših omladinskih grupa. Na tome radu je radio tokom cijele g. Organizovano je bilo 28 društava sa 1400 članova. R. O. podijelio je rad u slijedeće referate: za orga-**

nizaciju, za kulturni rad, hebrejski jezik, za šport i tjelovježbu, za izbor zvanja, za odgoj, za halucpokret, za glasilo saveza Gideon i za finansije, a kasnije ustrojen je i stručni odbor za vrtljarski rad. Osim toga imao je Savez namještenog tajnika. Radi nedostatka učitelja jevrejskog jezika bio je rad oko hebraiziranja slab, pa smo se morali ograničiti na nabavu knjiga, davanje inicijative i uputa za provinciju, a praktički smo radili u Zagrebu. U mnogim se mjestima počelo učiti hebrejski no uspjeh je minimalan. Krivnja leži većim dijelom na samim učesnicima tečajeva, koji su pokazali malo volje i istrajnosti. — Sa velikim uspjehom radilo se u tom pogledu sa djecom u hebrejskoj školi »Safa Berura« u Sarajevu i dječjim tečajevima havera S. Löwya u Zagrebu.

Športska društva radila su pozitivno i pokazala lijep uspjeh. Bez sumnje je prvi zagrebački »Makabi«, koji ima do 450 članova. Ima gombalačku, nogometnu i plivačku sekciju. U turistici ističe rad u Sarajevu. Zatim ocrtava rad vrtljarskih grupa u Zagrebu. Jedna za stariju omladinu nije uspjela, jer su učesnici doskora izgubili volju za rad, dočim je druga za djecu pokazala mnoge uspjehe

Pod dojmom prošlogodišnjeg sleta stvorena je prva naša halucgrupa »Havoda« u Bjelini, a zatim grupa u Vilovi. U pripravi su grupe u Orahovici, Tuzli u Mostaru, a namerava se osnovati i jedna grupa u Macedoniji. Budući je referent sam haluc ne će da se upušta u kritiku halučkog pokreta i rada.

U novembru počeli smo izdavati naše glasilo »Gideon«. Uspjeh nije odgovarao našem očekivanju, jer je manjkala svaka suradnja iz vana, tako, da je sav rad ostao na nekolicini članova R. O. Kao tajnik saveza vodio sam korespondenciju, koja je bila s mnogim društvima vrlo živahna, dok sam na mojim putovanjima po provinciji nastojao upoznati mentalitet, te kulturni i moralni nivo omladine. O radu pak u pojedinim društvima, koja sam posjetio, mogu slijedeće reći: većim je dijelom rad ograničen na društvene sastanke, dok je uspjeh minimalan, jer se upoznavanje jevr. jezika i jevr. kulture ne postizava tek mlitavim društvenim sastancima. Veliku krivnju na mnogom neuspjehu ima osobna taština pojedinaca, kojima je stalo samo, da se ističu, dok im pravo oduševljenje manjka. Još je velika pogriješka lokalni patriotizam i taština, koja čini, da pojedina udruženja dižu svoj rad nad sva ostala društva. Koli šteto to djeluje na čitav pokret, ne treba istaći.

Sve pogriješke i neuspjesi pokazuju, da omladina Jugoslavije još nije pravo shvatila svoje dužnosti, pa će tek onda postati bolja, kad naraste nov naraštaj, koji će biti odgojen, da shvati dužnosti, te kojemu će te dužnosti biti potreba njegove duševnosti. Taj naraštaj preporoditi će nard i tom naraštaju kličem: »lehitraot u Erec Israelu!«

Predsjedatelj otvara debatu te podijeljuje riječ haveru Ivici Goldsteinu (Tuzla). Govornik kritikuje rad Radnoga Odbora Saveza Oml. Udruženja, vadeći iz tajničkoga referata pojedine pasuse. Nastoji, da dokaže, da R. O. nije dovoljno iskoristio niti prilike, niti volju omladine za oživotvorenje najpotrebnijih zahtjeva na-

šega pokreta. Naglašava, da se cijeli izvještaj sastoji iz negativnih rezultata, koji su se mogli mimoći.

Dr. Alfred Singer izražava želju, da bi se debata vodila u granicama stvarne kritike, a da se izbjegne ton i način predgovornika, čiji napadaži ne mogu da donesu nikakve koristi, a kadri su tek, da obore nivo zborovanja. Svrha je našega zborovanja, da nademo put i sredstva, kako ćemo uspješnije raditi. Izvodi predgovornika nisu sigurno putokaz za buduć rad.

Leon Perić (Bar-Giora, Beč) traži od svakoga potpunu iskrenost. Valja priznati, da smo svi griješili, i R. O. i omladina. Bilo je u našem radu i pozitivnih rezultata: haluc-pokret i učenje jevrejskog jezika.

Avram Koen (Mostar) ističe, da radni odbor doduše daje inicijative, ali valja pitati, da li je daje na provedivoj bazi. Primijećuje, da kod omladine, kao i kod drugih naših organizacija, vlada desorganizacija.

Predsjednik R. O. haver Nikola Tolnauer replicira na govor Goldsteinov, te izvodi, pozivajući se na prepisku, zapisničku knjigu i ostale spise sekretarijata R. O., da krivnja radi neuspjelih akcija nije ležala na R. O. Radni odbor dobivao je od pojedinih društava odgovor na svoje prešne upite i dopise tek za dva do tri mjeseca. Citira pojedine pasuse govora Goldsteinova, te dokazuje njihovu kontradiktornost. Ogradjuje se proti tvrdnji Goldsteinovoj, da je uspješni rad pojedinih referenata bio tek slučajem. R. O. je bio preopterećen poslom radi nestašice radnih sila. Konstatuje na temelju pismenih dokazala, da je radni odbor davao udruženjima dosta inicijativa i savjeta, no društva nijesu nažalost radila po dobivenim uputama, ili uopće nijesu radila. I njemu je isto tako žao, da nije postignut onaj uspjeh, koji smo svi željeli i očekivali, ali drži, da se radi toga ne može jednostavno okriviti R. O., nego valja stvarnom kritikom i valjanim pobudama nastojati, da se pokaže i R. O. i udruženjima pravi put, koji vodi do oživotvorenja našega programa.

U zaključnoj riječi izjavljuje Jehuda Altman, da će nakon današnje debate biti budućem R. O. omogućeno, da na temelju dobivenih pobuda uspješnije nastavi svoj rad.

Slijedi referat Roberta Kaufera o financijama Saveza. Konstatuje, da je Savez primio K 31.872.13, a izdao 8369.17, ne uračunav troškove sleta. Zatim predlaže budžet za narodnu godinu i ističe potrebu stalno namještenog tajnika. U izvještaju o omladinskom listu »Gideon« naglašuje, da će se, premda list za sada nema deficita, uslijed velikih troškova morati povisiti pretplata. Konačno poziva delegate, da porade oko raširenja lista.

Haver Fric Lederer (Osijek) ističe, da je Savez razočarao omladinska društva, te se pita za razloge nesuglasica Krivnja neuspjeha leži u prvom redu na R. O. i na staroj organizaciji rada. Savez trebao je slati povjerenike u pokrajinu, da upozna prilike i potrebe pojedinih društava, a ne smije svoj nerad nestašicom materijalnih sredstava opravdavati. Debate, kako su danas vođene, besplodne

su i morale bi da budu ozbiljnije, želimo li od njih imati koristi.

U replici potsjeća Jehuda Altman predgovornika nato, da je on izjavio, da će agitacioni rad za Slavoniju preuzeti Ferijalni Klub u Osijeku, što je R. O. i prihvatio uz uvjet, da ga klub o rezultatima izvještava, no od svega toga nije ništa uradilo.

ViloSchwarz (Zagreb) veli, da je znao da tajnički referat ne će zadovoljiti, i nije to krivnja R. O. Sistem rada bio bi dobar, da su R. O. stajala na raspolaganju materijalna sredstva — koja nažalost nisu društva prema svojoj dužnosti namakla Savezu. Glede decentralizacije izjavljuje, da je Zagreb izabran središtem jedino radi toga, što tamo imade najviše radnika, koji bi kraj brojne omladine morali naći potrebitu potporu. Manimo se fraza i reminiscencija i latimo se zajednički ozbiljnog rada!

Nakon primljenog izvještaja revizora o stanju blagajne traži predsjednik apsolutorij za R. O., koji konferencija jednoglasno podjeljuje.

Poslije podne.

Poslije podne su bile na dnevnom redu športske priredbe, o kojima ćemo izvijestiti u narednom broju.

Hebrejska akademija.

U večer priredjena je u Narodnom kazalištu hebrejska dječja predstava. Istoga dana prije podne sve su ulaznice bile rasprodane, te je više no sigurno, da malo osiječko kazalište još nikad nije primilo toliko ljudi, kao u ovoj prilici. Sve samt omladinci, delegati i gosti iz sviju omladinskih grupa natiskali su se u parkefu, po ložama i balkonu. Sve je htjelo, da toj svečanoj predstavi prisustvuje uvjereni, da će uspjeti, jer ju vodi naš Levi.

Iza zastora zapjeva se Hatikva ponajprije tiho, tad sve jače, pijev prihvaća publika.

Levi, koji je uvježbao tu predstavu, uz buran pljesak i odobravanje jevrejskim jezikom razlaže svrhu ove priredbe, važnost poznavanja našeg jezika. S učenjem valja započeti, kod naših najmlađih, kod naše djece, koji se rezultati postizavaju takovim radom pokazati će ova predstava.

Započinje program. Izvadaju se pojedine točke rasporeda s tolikim uspjehom, te je gotovo svaka točka opetovana.

Sudjelovalo je svega trideset do četrdeset dječice, dječaka i djevojčica. Tko je vidio ljubav s kojom su ta dječica pristupila izvršivanju svojih zadaća, tko je vidio, kako ti mali stvorovi važno vrše svoje dužnosti, taj je morao uvidjeti, da je tu vladala jedna snažna ali dobra ruka.

Salamon Levi, koji je s tolikim uspjehom uvježbao dječju predstavu u Zagrebu, osvjetlao si je i u Osijeku lice. Vježbao je sa dječicom svega tri djedna, a postigao je zašto bi drugi trebali nekoliko mjeseci. Medju djecom je toliko obljubljen, te bi on morao ostati u Osijeku, kad ga naš Savez nebi trebao za vršenje dalekosežnih zadaća.

Čitava predstava dokazala je, da je bilo zaposleno nekoliko najboljih. I dok je kod ostalih priredaba koješta bilo nedotjerano, predstava je bila priredjena uzorno.

Mirko Krauss, Sida Ritscher i Giza Fuchs uložili su sve svoje sile, da s teh-

ničke strane ne bude nikakvih smetnja. Dosta je, ako im se prizna, da je u Zagrebu dječju predstavu priredilo jedno čitavo društvo, pa ipak nije vladao onaj red, koji je upravo uzorno bio proveden u Osijeku.

Ostavili smo zgradu kazališta duboko zahvalni našem Leviu, kojeg u prvom redu ide hvala za silan uspjeh ove predstave. Ostavili smo kazalište, ponosni na našu dječicu, koja više od nas sviju osjećaju, što je značila ta večer. Ta je večer u srcu sve djece ostavila dubok dojam, dojam, koji se neda ničim izbrisati.

II. dan.

Predsjednik otvarajući zborovanje sjeća se naših pionira u Gornjoj Galileji, koji su život svoj žrtvovali za čast svoga naroda. Židovski narod u dubokoj boli svojoj tera, Schera, Čizikovu i dr. Sjeća se na tera, Schera, Čizikom i dr. Sjeća se na dalje Štefe Steinerove, Wachsove i Alkalaja, koje nam je ugrabila prerana smrt.

Iza toga uzima riječ haver Drago Steiner za kulturni referat, te izvodi:

Braćo i sestre, drugovi po idejalima! Pozdravljam Vas u ime ideje, koje radi smo se ovdje sastali — u ime ideje židovske regeneracije. Ne obraćam se na Vas, da Vam objavim nešto nova. Zadaća mi je samo izreći volju za ostvarenjem naših težnja, volju, koja je proizišla iz velikog osjećanja, iz kaosa i bure Vaših strasnih ambicija, iz kaosa i ne da pregnemo za novim životom.

Često se čuje, da su Židovi promicatelji kulture u nekom narodu. To može da vrijedi samo relativno: ili ako životarimo med narodima niže kulture, gdje, kako je to većinom slučaj, da u nama leži sposobnost, da strane kulturne tečevine u tren oka usvajamo. Možda imadu pravo oni, koji nam priznavaju našu sposobnost kulturnog posredovanja; no naše težnje idu za tim, da se uzdignemo iznad te posredničke uloge do savršenstva sopstvene stvaralačke sposobnosti.

Temeljni uvjet za čitav naš pokret proizlazi iz principa savršenstva židovskog čovjeka t. j. stvoriti čovjeka za Erec Israel, ne samo politički, već kud i kamo više moralno, kulturno i fizički.

Referent crta za tim velikim potezima antagonizam izmedju naših »starih« i »mladih«, te iscrpivo prikazuje socijalne i moralne okolnosti našeg građanskog židovstva i odgoja njihove djece. Prelazi zatim na pokušaj rješavanja najvećeg našeg problema, na preobrazbu iz naroda kramara u narod produktivnih elemenata. Slika rad dosadanjeg cionističkog djelovanja naše omladine u srednjoškolskim društvima, te dolazi do zaključka, da ovim putem ne možemo nikada doći do rješavanja onoga problema. Da ga ipak riješimo, nužan nam je ozbiljan rad unutar omladinskoga pokreta.

Savremeni židovski omladinski pokret postoji u nas po prilici dvije godine. To jest: on još ne djeluje praktički, o njemu se većinom samo govori. Rat djelovao je i na naš pokret. On je proizveo reakciju na nacionalnu indiferentnost ogromne većine naše omladine i probudio spoznaju i volju za rad, kako se očitovalo na sastanku omladine u Brodu. Do te konferencije vezala nas je misao, od onda do danas riječ, a od danas unapred

mora to da bude rad. S tom tendencijom pristupam svom predlogu za kulturni rad u predstojećoj nam godini:

I. Odgoj djece. Ovu zadaću ima da vrši naša ženska omladina. Osnivaju se grupe, vodjene po starijim omladinkama, koje se sastaju više puta nedjeljno. Prvo, što se ima postići, jest disciplina, koja je svima nama tako potrebna. Djeca se vode u prirodu, pričaju im se slike iz biblije ili povijesti. Na lagan, živ način daju im se prvi pojmovi jevrejskog jezika, te se od vremena do vremena priredjuju jevrejska prikazivanja.

II. Peobrazba naših literarnih udruženja u opće omladinske organizacije po uzoru »Blau-Weissa« i »Hašomera«. Na omladinu mora da utiče više priroda nego mrtvo slovo. Priredjuju se izleti u malim skupinama, koje se za zimskih večeri opet sastaju na sijelima te prijateljski razgovaraju o prošlim i budućim izletima itd. Po uzoru »Hašomera« ima se najdulje za dvije godine naučiti jevrejski, uči se povijest, palestinografija i literatura, goji se šport i tjelovježba, pjevaju se jevrejske pjesme. Mi ne možemo da osnujemo nove saveze, jer ne smijemo da rascjepkamo naš i onako slabi omladinski pokret, ali to sve možemo učiniti unutar toga. Akademski i djevojački udruženja, koja do danas nisu pokazala nikakvih pozitivnih rezultata, moraju preuzeti ovu zadaću.

III. Halucim. Konačni je cilj omladinskog pokreta stvoriti moralno, kulturno i fizički savršene ljude za Erec Izrael. Pri tome nas moraju voditi ona načela, koja vode i »Hapoel Hacair«: 1. Kolonizacija Palestine na socijalističkoj podlozi, 2. svim silama pospješiti hebraiziranje žid. naroda i 3. širiti idealističko-socijalističko naziranje u životu. Moramo se boriti za socijalnu ravnopravnost, jer ćemo samo tako stvoriti u Erec Izraelu onu zajednicu, koja će židovskom narodu donijeti sreću i zadovoljstvo. Moramo tražiti, da nam se pruži svaka mogućnost za slobodan razvitak omladine. Naš savez mora postati živom zajednicom omladinaca, a onda će tek njegovo djelovanje biti uspješno. Ako želite, da se to zbude — budite si svijesni svoje omladinske zadaće. Podjite kućama svojim, skupite se u čvrste grupe istomišljenika i radite isto tako jako, kako ste se čvrsto međusobno svezali oduševljenjem. Onda vaša, a i naša nastojanja ne će biti samo riječi.

Iza toga čita Gjuka Kohn referat dra. Otona Brauna »Smjernice za fizički rad«. Polazeći sa zaključka brodske konferencije, da se omladina ima preporoditi u jaku, zdravu generaciju, odbacujući dosadanje životarenje prelazom od priznanje do podpune spoznaje židovstva, referent iznosi putokaze bazirane na iskustvu i realnim rezultatima.

Najveću važnost treba da omladina skrene poljodjelskom radu u okviru hehalucpokreta, kojim će radom neposredno saradivati na obnovi Erec Jisraela. Omladina je na tom polju radila tek agitatorno, a ne organizatorno. U stvaranju i izgradnji halucgrupe je najvažniji zadatak davanje ljudskog materijala. Pripremanju halucstanica treba da predhodi intenzivna priprava u vrtljarskim kolonijama i sezonsko ferijalnim radnjama na pojedinim posjedima. Djačke grupe treba za vrijeme

ferija da priteku u pomoć halucima i to bez obzira, da li će oni konačno sami postati haluci ili ne. Provedivost toga dokazuju iskustva u Americi i Rusiji, gdje su djaci uposljeni u poljodjelskim radnjama.

Lokalni rad na tom polju treba da se razvije u vrtljarskim kolonijama, gdje će iskusniji uupćivati mladje. Ovo se preporuča osobito manjim jevrejskim centrima, koji uslijed nedostatka stručnjaka i velikih sredstava ne mogu da se uspješno bave drugim športskim i gimnastičkim radom. Za taj rad treba ozbiljne namjere i ustrajnosti.

Drugačije kod ostalih grana fizičkoga rada, poglavito športa i gimnastike. Preporuča se oprez kod osnivanja samostalnih gimnastičkih i športskih udruženja već i obzirom na velike izdatke, a često znatne uspjehe. U velikim centrima preporučaju se mješoviti tipovi gimnastičko-športskih društava po uzoru Makabi-društava, u kojima se članovi prema sposobnostima mogu da bave pojedinim granama športa i gimnastike. Sekcije ustrojivati će se prema potrebi. Neoprez u osnivanju društva imao bi loše posljedice. Temelj ovih društava treba da bude gimnastička sekcija, koja kontinuiranim radom podržaje vezu i unapređuje disciplinu.

I nogomet, danas najfavorizovaniji šport, ima mogućnosti samo u velikim gradovima, gdje će dobri timovi naći simpatiju židovske publike. U manjim se mjestima treba čuvati nepromišljenog osnivanja nogometnih klubova ili sekcija. Veliko polje rada pruža laka atletika i malim jedinicama. Jednostranosti ukloniti će iskustvo, dok će vanjski uspjesi biti regulatori i pokretači razvitka, jer će drugim sekcijama dati vremena, da se normalno razvijaju, a da od toga ne trpi napredak društva. Pored toga laka atletika ne prouzrokuje velikih troškova.

Za razvoj naših društava od najveće je važnosti odgoj stručnih sila. Moglo bi se to najlakše postići u akademskim društvima, koja se nalaze u najvećim centrima. Program tih društava dobio bi time živu sadržinu. Za vrijeme ferija radili bi akademičari u svojim mjesnim domaćim društvima i omogućili jedinstvenu izobrazbu. Naši omladinski sletovi razvili bi se tako u prave narodne hagiga, koje bi za naš pokret bile od nedogledne važnosti. Sletovi bili bi ogledalo jakosti i napredka našega pokreta, gdje bi se u plemenitom natjecanju mjerile sile.

Kao najidealnije mjesto narednih sletova lebdi mi pred očima naša najjača haluc stanica, ma da bi im možda nedostajao demonstrativni karakter, koji je od velike važnosti.

Konačno treba istaknuti važnost kontakta i saradnje naših udruženja sa jugoslavenskim gimnastičkim i športskim društvima. U jugoslavenskim športskim krugovima naišli smo na susretljivost, te se nadamo, da će se učvrstiti prijateljski odnošaji.

Zajedničkom težnjom i uzajamnim radom približit ćemo se idealima prosvjetljenog čovječanstva, koji su dostiživi samo saradnjom svih etičkih orijentiranih faktora naroda i snažnih pojedinaca.

Jačajmo tijelo, srce i dušu-

U debati, koja slijedi obim referatima uzima riječ haver Bela Kraus (Mitrovica), te oduševljenim govorom poziva

omladinu na zajednički, jedinstveni rad, koji nažalost u mnogim mjestima ne postoji. U ovom času treba manifestirati pobjedu cionističke misli, kojom smo stupili u novu epohu židovske istorije, koja od nas traži najveći rad i žrtvu za djelo izgradnje židovske narodne domaje. Židovska omladina svijesna je velikih žrtava, koje iziskuje obnovno djelo, te će velikim svojim optimizmom nadvladati sve zapreke.

Haver Mirko Kraus (Osijek) upozorava delegate na pogrešku i nedostatak koliko iznesenog kulturnog referata, toliko čitavog omladinskog pokreta. Ne smije nam biti zadatak, da stvaramo Židove pod svaku cijenu, nego moramo pripaziti, da ljudski materijal, iz kojega će proizići preporođeni židovski narod mora sastojati iz pojedinaca, u kojima su uvriježena najviša etička načela. Ne smijemo da trpimo u omladinskim društvima omladince, koji se u svom privatnom životu bave švercovanjem i drugim nečistim poslovima, a inače pripovijedaju regeneraciju židovstva. Neka nama, kao i omladini čitavoga svijeta bude putokazom Buberova izreka: Mensch werden, und es jüdisch werden.

Haver Leon Perić (Bar-Giora, Beč) govori o ekonomskoj strukturi židovstva, te ističe da je za ozdravljenje našega naroda bezuvjetno potrebna promjena zvanja. Podsjeća na lijepi rad »Benevolencije« i »Glorije« u Sarajevu na tom polju i predlaže ove rezolucije:

Sakupljena jevrejska omladina na svom prvom sletu 9. i 10. augusta 1920. smatra svojom dužnosti, da upozori Savez Cionista Savez Jevr. Opština i druge jevrejske korporacije, da postoji prijeka potreba za reproduktiviranjem jevrejske omladine. Zahtijevamo, da se jevrejskoj omladini pruže mogućnosti, da se izobrazu u produktivnim zvanjima, pa da se osnuju bravarske, stolarske i druge radione za manuelni rad. Uvjereni smo, da će naš rad u tome pravcu približiti našem idealu: fizičkom i moralnom preporodu našega naroda. Omladina će svom silom poraditi, da ispuni svoju dužnost.

Jevrejska omladina, sakupljena na prvom omladinskom sletu u Osijeku dne 9. i 10. augusta 1920. smatra potrebom, da pozove sveukupno jevrejsko građanstvo i jevrejske korporacije, da posvete najveću pažnju haluc-pokretu, te da u tu svrhu pruže materijalnu potporu našim halucima darovima u naravi (pokućstvo, rublje, kuhinjsko posudje i pribori za kućanstvo uopće) za vrijeme sakupljanja prinosna za Keren Kajemet i Keren Hajesod.

Omladina će nastojati iz svih sila da se pokaže dostojnim dijelom žive jevrejske zajednice, te će poslati svoju ponajbolju braću, da se kao halucim bore sopstvenim svojim životom za jevrejsku stvar u Erec Izraelu.

Prima se.

Jehuda Altman preporuča onima, koji žele postati halucim, da se do časa udjeljenja u grupu posvete nekom zanatu, jer je to od neprocjenjive koristi za njih i za grupu. Oto Jungwirth (Sisak) u odlučnom govoru razlaže uzroke dosadašnjeg neuspješnog rada, te predlaže slijedeće:

I. Stvoriti djeci židovski milieu, i to na dva načina:

a) stvaranjem toga milieua ovdje;
b) izašljanjem djece barem na kratko vrijeme na palestinsko tlo.

II. Tamo, gdje još ne postoje kurzevi za jevrejski jezik, urediti iste slijedećim načinom:

1. jevrejska gramatika;
2. jevrejska konverzacija;
3. jevrejska literatura.

III. Osnivanje resora za nacijski odgoj-nokulturni rad.

IV. Primanje poalecionističkih udruženja u savez, koji će gojiti:

1. Informativni rad i organizacija grupa za iseljenje u Palestinu.
2. Rad uopće za Palestinu.

Konferencija otpuće prva tri predloga R. O., dok četvrti odbija. Haver Samuilo de Majo (Beograd) naglašuje, da je u tajničkom izvještaju i u referatu o kulturnom radu širenje jevrejskog jezika zauzelo vidno mjesto, što je i razumljivo, jer se u kulturu jednog naroda ne može proknuti bez poznavanja jezika. Govornik predlaže ovu rezoluciju:

Jevrejska omladina, sakupljena na sletu u Osijeku, smatra najvažnijim zahtjevom kulturnoga preporoda jevrejskog naroda hebraiziranje. Pozivljemo Savez jevrejskih opština, S. C. J., sve korporacije i pojedince, koji govore hebrejski, da po primjeru »Safa Berura« u Sarajevu i »Kuratorija za jevr. jezik« u Zagrebu osnuju institucije, u kojima bi naša omladina mogla dobiti potpunu spremu u jevr. jeziku. Napose zahtijevamo od Saveza Jevr. Opština, da uvede u jevr. vjerske škole jevr. jezik kao obligatan, te da se pobrine za stručne sile. Omladina će započeti, nastaviti i usavršiti svoje znanje jevr. jezika, da se što prije približi svome idejalu: hebraiziranju našega kulturnoga života.

Haver Fritz Rosenfeld (Zemun) govori o športskom i gimnastičkom radu, te preporuča osobito švedsku gimnastiku, koju može da goji i najmanja grupa bez ikakvih troškova. Haver Bertold Freund (Ivria, Brno) predlaže da se u velikim provincijalnim centrima drže po mogućnosti godišnje okružni sletovi, koji će društvima i pojedincima pružiti priliku, da se međusobno upoznaju, izmjene stečena iskustva i poprave nedostatci: Traži zatim od R. O. da u najkraće vrijeme izda pjesmaricu na hrvatskom i srpskom jeziku sa notama, da se na taj način omogući i onim društvima, koji nemaju potrebitog materijala i nuždnog zborovodje, da nauče naše narodne pjesme. Konačno traži od Saveza, da jedinstveno organizuje gombalačka društva u pogledu jednakih vježbi i dresova. Predlozi se upućuju R. O. na moguću izvedbu.

U zaključnoj riječi Drago Steiner zahvaljuje za nadopune uvjeren, da će novi R. O. naći u njima novih pobuda za intenzivni rad. Đuka Kohn veseljem konstatuje da se svi slažu s referatom dra. Brauna, te će se u narednoj godini na toj osnovci raditi.

U ime kandidacionog odbora predlaže Mirko Kraus izbor slijedećeg saveznog odbora:

Predsjednik: Nikola Tolnauer; potpredsjednici: Fric Lederer (Osijek), Klarica Altarac (Sarajevo) i Avram Azriel (Beograd); tajnici: Milan Berkeš (Zagreb) i Marijana Müller (Zadreb); financijski referent: Robert Kau-

fer (Zagreb); odbornici: David Levi (Brčko), Ruža Bril (Zagreb), Žak Frid (Beograd), Salamun Löwy (Zagreb), Leon Perić (Beč), Šarlota Kon (Novi Sad), Bertold Freund (Brno) i Dr. Oton Braun (Zagreb).

Haver Nikola Tolnauer izjavljuje, da ne može prihvatiti kandidaturu, obrazlažući svoju izjavu različnim zaprekama, te moli kandidacioni odbor, da stavi novi predlog. Poslije ponovnog vijećanja kandidacionog odbora podnosi pročelnik isti predlog, te buduća konferencija ne prima Tolnauerovu izjavu do znanja, prihvaća ovaj kandidaturu. Predloženi odbor bude nato per acclamationem izabran. Izabran predsjednik zahvaljuje u ime svoje i u ime novoizabranoga odbora na iskazanom povjerenju, te veli, da ne postavlja program, jer na brodskom programu nema što mijenjati, a nastojat će iz svih sila, da se što prije i što potpunije približimo njegovom ostvarenju.

Jehuda Altman izrazuje radost, što je drugi dan konferencije bio mnogo plodonosniji no prvi, a obzirom na to, da su uslijed kratkoće vremena delegati nisu mogli pravo upoznati, predlaže da se u srijedu priredi zajednički izlet. Konačno se srdačnim riječima oprašta od svih drugova prije polaska u zemlju otaca i uvjerava ove, da će se vazda rado sjećati drugova u galutu znajući, da će oni ostati vjerni svojim idealima i naskoro slijediti primjer haluca, te im stoga ne kliče Zbogom, već »L'hitraot u Erec Izraelu«!

David Levi (Brčko) u ime prisutnih uzvraća tople riječi Altmanove, te veli, da iako ne možemo svi najednom poći u Erec Izrael, sigurno je, da ćemo poći stopama prvih haluca.

U zaključnoj riječi izvodi medju ostalim predsjednik Nikola Tolnauer, da je ovaj slet bio prva manifestacija naše jevrejske omladine, u kojoj se prvi puta vidio konkretan rad. Nada se, da će zajednički provedeni časovi učvrstiti veze medju omladinom i ostati svakom pojedinom u ugodnoj uspomeni. Slet treba da bude prema našem programu doživljaj jedinstvenosti našega naroda. Pozivlje omladinu, da ustraje u borbi za istinu i pravdu, te da visoko nosi zastavu jevrejskih vječnih ideala. Svima Vam želim najbolje i nadam se, da ćemo se do godine na sletu sresti jači, potpuniji, ponosniji na obavljani rad i kličem Vam na rastanku: Hedad, l'hitraot!

Uz pjevanje Hatikve završeno je silnim oduševljenjem svih prisutnih zasjedanje u pol 2 sata popodne.

Dojmovi sa londonske konferencije.

(Iz izvještaja delegata Morica Finci-a R. O.-)

Weizmann.

... Weizmannov je odgovor u generalnoj debati (na 2. dan konferencije op. ur.) učinio silan dojam na konferenciju. Svako je osjećao, da pred njim stoji čovjek, koji je svu svoju snagu, sve sposobnosti i sve vrijeme uložio, da koristi narodnoj stvari te ga sada boli, što nailazi na optužbe umjesto na bar malo priznanja... Silna je tišina nastala u dvorani, kad je Weizmann zapitao konferenciju: »Židovski narode, a što si Ti uradio?« Najviše ga je bolio prigovor jednog govornika, koji

mu je rekao, da je prosjačio kod vevlasti te da je zato bio zadovoljan s ovim malo, što je dobio. Energično se ogradio protiv toga rekavši, da je tvrdo uvjeren, te je uspio jedino zato, što je stajao kao muž, što govori u ime naroda, koji ima pravo da zahtijeva, a ne da prosi...

Delegati.

Došli su tu delegati sa sviju strana, većinom ljudi, koji su veoma svije-sni odlučnoga momenta i odgovornosti... Svaki skoro pojedinac od njih nalazi se u nekom nervoznom stanju čovjeka, koji vidi toliko ogromno polje rada, da ga ne može ni da pregleda, a kamo li da se u njemu snadje...

Brandeis.

... Moramo dodati, da je Brandeis tokom rasprave u Senioreni Conventu učinio neopisivo dobar dojam na sve, tako da je svima bilo jasno, da je to čovjek, koji je dorasao ovoj teškoj zadaći. Spoznaja odgovornosti, shvaćanje ozbiljnoga momenta i silna inteligencija nije ni kod koga tako izbila na površinu kao kod njega. Nije dakle čudo, da su svi smatrali kao prijeku nuždu, da Brandeis stupi u glavno vodstvo... Ova je želja naišla na mnoge zapreke. Ponajprije — visoki položaj Brandeisa u Americi te sve prednosti, koje otale proizlaze za cionističku stvar; zatim njegov veliki utjecaj u američkom židovstvu, od kojega se očekuje najveća saradnja kod praktičnoga rada. To je govorilo protiv toga, da on napusti mjesto visokog suca i da dodje u London. Napokon se našao izlazak te je odlučeno, da ga imenuju začasnim predsjednikom organizacije, koji će imati sva prava, ali će ujedno biti oslobođen dužnosti, da cijelo vrijeme boravi u Londonu, odnosno u sjedištu organizacije. On će dakako sve moguće vrijeme biti u vodstvu i aktivno saradivati. Kako sam čuo, on se izjavio spremnim, da napusti mjesto suca te da sve svoje vrijeme posveti stvari — no od toga se odustalo iz navedenih razloga.

Brandeis, Weizmann i Sokolov čine dakle vrhovno vodstvo, kome se povjerava zadaća, da pozovu na saradnju sve potrebne osobe i da popune resore...

Odkup od čestitanja na Roš hašana.

Po običaju čestitaju si međusobno, rođaci, znanci i prijatelji prigodom velikih naših blagdana. Najljepše je čestitanje kad dobre želje spajamo s dobrim činom. Neka stoga svaki sumišljenik umjesto čestitaka usmenim i pismenim putem daruje izvjesnu svotu u korist Ž. N. F. Imena onih, koji će se na takav način otkupiti od čestitanja objavit ćemo u slijedećim brojevima »Židova«. Povjerenici Ž. N. F. nastojte, da bude što veći broj otkupnika.

Uprava Ž. N. F-a.

Radi obilja materijala izostale su u ovom broju sve vijesti i dopisi. Slijedeći broj izlazi 1. rujna 1920. — Uredništvo.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda. Keren kajemet lejisrael za Jugoslaviju.

Serha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotudjivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen se na V. sion. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 18. milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu a iznosili su god. 1918. oko 2 i pol ml. franaka,

Adresa za dopise: Zagreb, Ilica 33. I. kat. Uredovno vrijeme od 9 do 12 prije podne i od 2 do 5 poslije podne. — Novac se šalje na Banku za trgovinu obrtnu d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom sv.

Iskaz darova

za vrijeme od 25. jula do 1920. 5.
Obnovni fond

prigodom zaključka u San Remu.

Osijek. Hugo Hahn 5000.—, Aleksandar Büchler 500.—, po 400.— Feliks Berger, Mirko Kraus, po 200.— dr. Emil Rechnitz, po 100.— Jakob Frank, Vilim Klein, Mavro Ornstein, po 50.— Julija Kramer, po 40.— Berta Bröder po 20.— Lavoslav Händler, — putem Bogoštovne općine: dr. Hugo Spitzer 3000.—, Hugo Hahn 250.— Jakob Spingarn 200.—, po 100.— Jakob Silberberg, Jakob Weiss, po 50.— Ljud. Berger, Ignjo Haas, Makso Haas, Bukold Hanes, Izidor Kohn, Vilim Haas, Adolf Haas, H. Neumann, Josip Hill, Johana Goldberger, Gejza Guttman, Josip Mautner, Adolf Zlatarić, Karl Wegner, Feliks Hindler, Bela Baneth, Armin Bruckner, po 40.— Miroslav Kraus po 30.— Makso Haas, po 25.— Emil Rajić, Karolina Hirschler, po 20.— Josefina Wegner, Samuel Kohn, po 10.— Filip Lang, Roza i Berta Silberberg, Hugo Wegner 11.610.— prije iskazano K 121.999.—

ukupno K 133.609.—

Pečuh: Poslao dr. Fischer po 200.— Lerchner, dr. Fischer, Szilex Kutna A., Fleischner, Gross, Stark, Schwarz, Bela Boder, Gescheit 100.—, Grünhut 88.—, Defonjo 80.—, Laufer 80.—, Baderme 40.—, Sos 40.—, Menelstein 32.—, po 20.— Jusetusz, Hesser, Laufer, Fein 2440.—

Vukovar po 1000.— Sigm. Frank, Obersohn Samuel, Emerich Steiner, Bier Edmund i Karl Pfefferman Isidor, po 500.— Hinko Steiner, Hinko Baum i sinovi, Adolf Herzog, Ofner Mavro, Otto Landesmann, po 600.— Lavoslav Hirth, po 400.— Ignac i Mavro Schön po 300.— Arnold Bier, Bader Kalmann, Vilim Engl po 200.— A. Herrfeld, Šandor Bader, L. H. Freund, H. Stein, Steiner, po 10.—, Š. Deutsch Vilh. Stein, S. F. Klein, Karl Bresslauer, L. Herzog, dr. Sigm. Goldschmidt, dr. Arnold Gottlieb, Berta Obersohn, Hermina Weiner, Adolf Weinberger, B. Tuschak, dr. Moric Stern, po 50.— Julio Angelus, Ladislav Rosenfeld, Fani Landesmann, Izabela Baum, Stein, Izidor Goldarbeiter, po 60.— Hermina Klein, po 20.— Karl Klein, Heinrich Goldstein 12.000.—

Varaždin, Herman Herzer poslao (specifikacija slijedi) 8.112.—

Požega. Ferdo Sternberg 1000.—, Sam. Spitzer 300.—, Otto Adler 300.—, Leo Steiner 200.—, po 100.— Ferdinand Stein, Jakob Schillinger, Mavro Haas, Žiga Rosinger, dr. Izidor Neumann, Robert Bienenfeld, Izidor Engl 120.—, po 50.— N. Bergman, Jakob Roth, Ilija Kohn, N. Weizenfeld, Bauer Bernhardt, i Moses Brudner 20.— 2790.—

Zagreb Lavoslav Müller 200.—, S. Gottesmann 400.—, po 1000.— Teodor Grünfeld, Koloniale d. d., Mirko Taussig, David i Paula Spitzer, po 500.— Žiga Hacker, Hugo Barmaper 5600.— prije iskazano 335.622.50

ukupno 341.222.50

Opći darovi.

Varaždin R. Blühweis 20.—
Tuzla Ignac Rosner 10.—
Požega Adolf Hoffer 49.—
Koprivnica Geza Fürst 150, Benko Schwarz 75.—, študent iz Sarajeva 60.— Jakobsohn 20.— 305.—

384.—

Samooporezovanje.

Novogradiška Cijon. omladina 52.—
Darugar Žid. omlad. društvo 92.—
Koprivnica. Jakob Mayer 40.—, po 30.— Joži Fuchs, N. Perera, po 25.— Šandor Singer,

po 20.— Jak. Rosenberg, Šandor Reich, po 15.— dr. Lav. Fischer, Ig. Gross, Vlado Fischer, Milan Scheyer, Vilim Grünwald, Elza Hirschl, po 12.— ing. Milan Kollmann, Jakob Scheyer, Maks Grünwald, Mavro Würzburger, po 8.— Tinka Rosenberg, po 6.— David Deutsch, Ferd. Reich, Rezika Löbl, Marta Hirschl, Irena Hirschl, Irma Blauhorn, Artur Kolmann, Geza Fürst, Zvonko Kolmann, N. Rosenberger, po 3.— David Kolmann, Izidor Hirschl 377.—

Beograd. Za mjesec juli po 40.— Moša Rubinić, Avram Levi, po 24.— Žak Elpas, po 20.— Jos. Arneti, Gavriilo Burlan, Jak Levi, Jak Arneti, Z. Ruso, Moša Bararon, Avram Azriel, David Nahum, Avram R. Mandil, Ž. Azriel, Avram M. Koen, Geza Gedalja, Lazar Semo, Oton Ditrichstein, Avram Kazes, Sima Kazes, Heskija Levi, Elias Franko, Gavriilo Karić 16.— Makso Katarivas, S. Medina, Raf. Garti, Majir Koen, po 12.— Sabetaj Burlan, Žak Fried, po 8.— Ašer Mandil, Jakob B. Nahum, Olga Blum 576.—

1097.—

Skrbice.

Osijek. Leo Wolf 100.—, Feliks Katz 23.— Maks Kraus 10.—, Herman i Weiss 27.—, Kraus i Neumann 21.—, Wilhelm i Boskovitz 40.—, Žid. čitaonica 10.—, Fritz Lederer 25.—, Paula Leitner 56.—, O. Schwarz 16.—, Kraus i Neumann 10.—, Nelken 15.—, Mirko Kraus 51.—, Münz i Hirschfeld 5.— 409.—

Prijedor. Etelka Stern 50.—
Zagreb. David Spitzer 36.40
Novogradiška. Drag Reichert 87.64
Beograd. Lazar Alkalay i Nisim Almuslino 117.—, R. Semo 680.—, H. Bararon 84.— 881.—

Koprivnica. Elza Hirschl 190.—, B. Scheyer 20.—, Vilim Grünwald 5.—, David Kohmann 44.—, Geza Hirschl 28.—, Ferd. Neufeld 30.— Braća Reich 14.—, Marta Hirschl 44.—, David Deutsch 38.—, Jakob Scheyer 10.— Tereza Löbl, Jak Hirschler ml. 77.—, Ignac Mayer 12.— Zora Schwarz 13.— Adolf Scheyer 12.— 550.—

2014.04

Darivanje zemlje.

Pakrac. M. Maschansker 100.—, Moric Weiner 100.—, Libanonija n. i. Stefe Steiner 50.— 250.—

Zlatna knjiga.

Brod n. S. Palestinski povjerenici na konferenciji, za upis ing. dr. Avrama Werbera: Albert Pessa 320.—, po 100.— Lavoslav Stein, Jehuda Jos. Brandeis, po 80.— Goldstein, Moric Konfino, Albert Alkalay, dr. Spiegler, po 40.— Hubert, Wegner, Liebling, Spiera, Mahler, Werber, Rosenspitz, Zaloscer, po 20.— Mordehaj Mandel, Löwy, Švrljuga, Herzler, David Löwy 1260.—

Za učinjene usluge.

Zagreb. Dr. B. Stein za uslugu po dru. Schwarzu 1000.—

„Nordanov grad“.

Zagreb. Prigodom zaruka Tilde Wolf—Hugo Hirschler sakupljeno 260.—
Požega. Olga Fischer i Milan Haas sabrali na Herzl-dan 950.—
Darugar. Na Herzl-dan sabrano 700.— 1910.—

Masline.

Zemun. Direktor Gerö iz Zagreba n. i. Dr. A. Schön u Herzl-šumu 50.—, Dr. A. Schön n. i. Lenke Weiss 400.— i n. i. Katice Schlesinger 40.— u vrt ing. Löwy 490.—
Prijedor: Izr. Mevorach prig. preseljenja n. i. vrt eanete Stern 50.— i n. Gid. Seide-

man 50.—, Gustav Seideman n. i. i vrt Stefe Steiner 10.— 110.—

Tuzla. Ign. Rosner po 1 stablo n. i pok. roditelja Jos. i Hermine Rosner 20.— i n. i. Irene Rosner 10.—, u vrt Stefe Steiner. 30.—

Pakrac. Libanonija u vrt Stefe Steiner 30.— u gaj dr. Scheina po 20.— S. Maschansker, M. Burakovski, Ign. Adler, Ign. Schrenger i Jakob Strauss 30.—, Ernest Kessler n. i. pok. Ivkice Kessler 10.— 50.—

Križevac. N. N. n. i Leo Sussman u vrt D. Anhalzera 100.—

Karlovac. Đuro Reiner n. i. Vilim Reiner u vrt D. Anhalzera 15.—, Dragica Weiss n. i. r vrt Stefe Steiner 50.— 60.—

Koprivnica. Na ime pok. Margite Scheyer daruju umjesto cvijeća u Herzl-šumu Ign. Gross 50.— Hinko Hirschl 40.—, Vilim Grünwald 25.—, Josip Fuchs 20.—, Artur Scheyer 20.—, Obitelj Viola 10.—, Milan Scheyer 20.— 185.—

Brod n. S. Brodsko trgov. i mjenj. d. d. n. i. pok. Stevana Blau-a u Herzl-šumu. 200.—

Zagreb. Benot Cijon otvara vrt n. i. svoje predsjednice pok. Stefe Steiner 500.— u isti vrt daruju: Slavica Adler 40.—, Erna Fischer 20.—, Dora i Greta Hirschl 30.—, I. Martesdorfer 40.—, Zlata Gerber 40.—, Benot Cijon otvara vrt n. i. svoje družice Elle Wachs, u isti vrt daruju: Slava Adler 40.—, Erna Fischer 20.—, Dora i Greta Hirschl 20.— U vrt Dr. Mirka Becka: L. P. n. i. Julija Fleischhacker 50.— n. isto ime Jakob Beck 50.—, Mavro Taussig n. i. Margite Taussig 20.— U gaj Slavka Aschnera: prig. svatova Anke Aschner—Emil Müller sakupljeno 600.— U vrt Davida Anhalzera: Irma Gostl iz Krapine prig. Barmieve Hink. Gostl 50.—, Adela Anhalzer n. i. Roza Flesch 10.— i n. i. Dragutin Anhalzer 10.— U gaj Dr. Jakobi: Kramer 10.— U gaj Miše Sommera: Marija ud. Fuchs n. i Leop. Engl 50.— n. i. i Fani Vogel 50.— 2150.—

Ludbreeg. Na Herzl-dan sakupljeno za Herzl-šumu: I. L. Deutsch 100.—, Sam. Weiss 60.—, Sab. Weinrebe 50.—, Rudolf Appller 50.—, po 40.— S. Rosenberger, Slavko Gross, po 30.— Löwy, po 20.— H. Hirschsohn, dr. Treuschimmer, Pollak, Weinrebe, Jos. Weinrebe, N. N. po 5.— Ivo Scheyer, Mira Weiss. 480.—

3955.—

Obnova Palestine.

Zemun. Dr. A. Schön svoj honorar 400.—
Novogradiška. Prigodom vjenčanja Else i Lea Wolfa sabrala Greta Roth 1000.—
Zagreb. Prigodom vjenčanja Szigeti—Flesch sabrano 240.—, L. Schrenger 50.—, H. Schrenger 40.—, B. Fürst 20.— 350.—
Tuzla. H. Wiesler vješt. pristojbu 106.—
Novogradiška. Amalija Reichert povodom sriječene nezgode 100.— Jul. Wachsler sak. na izletu 75.— 175.—

103.01

Pionirski fond.

Karlovac. Hinko Büchler 10.—
Beograd. Dr. Fridrich Pops 100.—, Kalman Lewi 80.— 180.—

190.—

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije K 11148.04
Iz Bosne i Hercegovine K 306.—
Iz Srbije K 1637.—

Ukupno K 13091.04

Prema tome je unišlo od 1. januara 1920. do 10. augusta 1920. sveukupno K 446.508.64.

Za žrtve pogroma.

Pakrac. Ign. Adler 200.—, po 50.— M. Strauss, Vilim Kohn, H. Adler iz Osijeka, po 40.— Mar-Drucker, S. Mautner i po 20.— Moric Pollak iz Pančova 450.—

Statistika škrabica od 1. siječnja 1919. do 30. travnja 1920.

Mjesto	razdjelj. škrabic. kom.		1920.		1920.	
	isprazn. škrabic. kom.	kom.	K	f	K	f
Banjaluka	38	27	1709	95	—	—
Beograd	11	11	786	—	200	—
Bihac	15	12	283	17	146	86
Bijeljina	31	22	888	3	454	—
Bjelovar	17	5	33	72	2	90
Brčko	3	—	—	—	—	—
Brod na Savi	6	4	309	—	275	—
Bugojno	5	—	—	—	—	—
Bos, Gradiška	4	1	71	—	10	—
Darugar	13	2	233	—	—	—
Derventa	11	2	172	—	—	—
Dakovo	8	7	37	—	—	—
Dubrovnik	1	—	—	—	—	—
Gračanica	2	—	—	—	—	—
Jajce	5	—	—	—	—	—
Karlovac	11	8	193	—	—	—
Koprivnica	25	15	280	98	364	42
Kostajnica	2	1	34	32	—	—
Križevac	6	6	340	—	—	—
Ludbreg	23	18	—	—	286	90
Mostar	16	2	861	10	57	—
Novogradiška	3	3	42	—	216	62
Osijek	28	7	248	30	—	—
Pakrac	20	2	187	50	—	—
Prijedor	4	4	267	64	—	—
Racinovci	1	1	20	—	—	—
Ruma	4	—	—	—	198	—
Sarajevo	191	191	4439	78	201	2
Sanskimost	2	2	30	—	53	—
Sisak	9	9	189	59	—	—
Spljet	4	4	160	—	—	—
Travnj	3	3	57	60	—	—
Tuzla	5	5	270	—	124	—
Varaždin	3	1	20	—	—	—
Vinkovci	15	15	871	56	139	41
Višegrad	4	—	—	—	30	—
Virovitica	3	—	—	—	—	—
Visoko	2	2	74	—	—	—
Vukovar	10	10	388	84	138	50
Zagreb	46	46	2243	57	836	34
Zavidović	2	2	120	10	—	—
Zemun	26	26	836	50	803	—
Zenica	2	2	225	—	82	—
Žepče	4	3	46	—	97	—
			16970	25	4715	97

ZORA BAUER rod. WEINREBE
LEOPOLD BAUER
vjenčani u srpnju 1920.
LUDBREG. 83 RIJEKA.

PAULA ZACHARIA
SAMI CAPPON
vereni.
Zemua. 84 Turn Severin.

UMJESTO KARATA.
Jakob Alkalay, Olga Alkalay, rođena Hermann zahvaljuju ovim putem svim srodnicima i prijateljima najsrdačnije za iskazanu pažljivost prigodom vjenčanja. Napose zahvaljujemo onima, koji su nas sa brzojavnom čestitkom počastili.
Z a g r e b, u junu 1920. 75

Izraelitička bogoštovna općina u Kutini traži za blagdane **predmolitelja.** Reflektanti neka šalju ponude na Predstojništvo Izraelit. bog. opć. u Kutini.

Za visoke blagdane traži se **Musaf-Baltefila.** Ponude sa uvjetima slati na Jevrejsku bogoštovnu općinu u Ludbregu.

Natječaj.
Valpovačka jevrejska općina traži za predstojeće visoke blagdane **KANTORA (MUSAF BAALTEFILA).** Plaća prema pogodbi. Isti može u slučaju da odgovara od 1921. stalno namješten biti.
Za jevrejsku općinu u Valpovu: 80 Mavro Krausz, predsjednik.

Oglas.
Urarski pomoćnik, 32 god. star, neoženjen, riješen vojske sa 12-godišnjom praksom, sa potpunim vlastitim alatom, traži mjesto od 1. septembra 1920. Govori i piše srpski i njemački. Uvjete sa pismentm dogovorom na adresu: Jakob Friedmann, urarski pom. Bos. Brod. 67

Natječaj.
Kod izrael. bogošt. općine u Zemunu ima se popuniti (odmah) mjesto
I. kantora
koji ima da vrši i dužnosti šoheta. Plaća po pogodbi (i stan u naravi). Valjano obložene molbenice imaju se podnijeti predstojništvu ove općine do 15. IX. t. g. Putni trošak nadoknaditi će se samo izabranomu.
Izidor Grünfeld, tajnik, Dr. L. Brandeis predsjednik. 70

Natječaj.
Kod Izraelitičke bogoštovne općine u Našicama ispraznjeno je jedno mjesto **KOTARSKOG RABINA.**
Tko želi da ovo mjesto polučiti imade svoju molbu najkašnije do 15. rujna 1920. podnijeti predsjedništvu izraelitičke bogoštovne općine Našice i dokazati starost, obiteljski stalež te da je svršio dobrim uspjehom rabinsko sveučilište ili koju drugu židovsku višu teologiju.
Temeljna plaća je K 12.000.— godišnje i skuparinski doplatak, stan u naravi i električnu rasvjetu.
Trošak plaćati će se samo pozvanom.
Za izraelitsku općinu u Našicama: 81 Vinko Wollner, predsjednik.

TVORNICA ŠTAMPILJA
ŠANDOR SCHNELLER
REZBAR — GRAVEUR
ZAGREB
STROSSMAYEROVA ULICA BROJ 6.

NA VELIKO NA VELIKO
KOLONIJ LNE ROBE
NUDJA UZ JEFTINE CIJENE TVRTKA
I. DRAGONER,
ZAGREB, Zrinjevac 15. (dvor.)

ŠARIKA ŠTERN
LEON GROSS
zaručeni u kolovozu 1920.
Zagreb. 73 Darugar.

TILDA WOLF
HUGO HIRSCHLER
zaručeni.
Bjelovar. 74 Zagreb.

ANKA MÜLLER rod. ASCHNER
EMIL MÜLLER
vjenčani.
Zagreb 78 Novogradiška.

RUŽA STRNAD rod. SCHLESINGER
PETAR STRNAD
vjenčani.
Zagreb, 8. kolovoza 1920. 82

Prva jugoslavenska tvornica **dječjih kolica** 62
! POKUĆTVO !
iz bambusove, peddigove i španjolske trske, te pletenje košara
Izradjuje sve vrsti dječjih kolica najnovije konstrukcije; kolica za lutke, pleteno pokućstvo i galanterijsku robu, kao i sve vrsti putnih, ručnih i ostalih košara u vrlo ukusnoj izradbi.
Cijene umjerene. . . . Svaka količina otprema se odmah.
BRZOJAVI:
Braća Hartenstein, Derventa, (Bosna) „BRAHA“ — DERVENTA

Umjetničko nakladni zavod

Vlastita konfekcija papira i tvornica listovnih omota

Velerođovina papira, pisaceg pribora i razglednica

Zagreb, Merkur, Ilica 31

Bezofavi: Papmerkur. Telefon 17-95

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo
Jelačićev trg 4. **ZAGREB** - Jelačićev trg 4.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavica K 5,000.000 — Pričuve K 2,000.000 —

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE. FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosni papire, daje predumove na vrijednosne papire kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdajekreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke, proti gubitku na tečaju.

ŽIDOV!

ŽIDOV!

Nekad bilo je u svakoj ma i najsiromašnijoj židovskoj kući velike biblioteke, čitalo, učilo je staro i mlado, ljudi nijesu svoj užitak imali tek u materijalnim dobrima.

Danas u vrijeme židovske renesanse mora opet svaki svijestan Židov imati svoju židovsku knjižnicu.

Velikim trudom sabrao sam svu savremenu židovsku knjigu, za sada tek u hrvatskom, hebrejskom i njemačkom jeziku nješto poljski, ruski i engleski, nu dobiti ću u svoje skladište sve više i više knjiga.

Iz ogromnog izbora ističem:

Theodor Herzl: Altneuland	vez. K 40—	Mayer: Die Wiener Juden	" K 60—
Kellner: Theodor Herzls Lehrjahre	" K 48—	Dr. Goldmann: Das Judenbuch der Scheffstrasse	" K 25—
Friedmann: Das Leben Theodor Herzls	" K 40—	Dr. Grünwald: Samuel Oppenheimer u. sein Kreis	" K 35—
Max Brod: Sozialismus im Zionismus	" K 36—	Landau-Wachstein: Jüd. Privatbriefe aus dem Jahre 1619.	" K 25—
" Revision des jüd. Nationalismus	" K 30—	Dr. Curt Nawratzki: Das neue jüd. Palästina	" K 48—
Nordau: Das Judentum im 19. und 20. Jahrh	" K 2—	Dr. Ruppin: Der Aufbau des Landes Israel	" K 45—
Else Croner: Die moderne Jüdin	" K 12—	Alfons Paquet: In Palästina	" K 35—
Dr. Bernfeld: Das jüd. Volk und seine Jugend	" K 40—	Thomsen: Palästina und seine Kultur in 5 Jahrtausenden	" K 18—
Dr. Ruppin: Die Juden der Gegenwart	" K 40—	Löhr: Volksleben im Lande der Bibel	" K 20—
Dr. Theilhaber: Der Untergang der deutschen Juden	" K 25—	Zemach: Jüdische Bauern	" K 25—
Hauser: Rasse und Rassenfragen in Deutschland	" K 20—	Dr. Nathan Birnbaum: Um die Ewigkeit	" K 45—
Hecht: Der neue Jude	" K 35—	Dr. Harry Torczyner: Das Buch Hieb	" K 130—
Mendelsohn: Jerusalem	" K 20—	Martin Baber: Vom Geist deis Judentums	" K 35—
Manasse ben Israel: Rettung der Juden	" K 14—	" Daniel	" K 45—
S. R. Hirsch: Neunzehn Briefe über Judentum	" K 30—	" Die Geschichten des Rabbi Nachman	" K 28—
Kaufman: Vier Essäis über ostjüdische Dichtung u. Kultur	" K 14—	" Der heilige Weg	" K 30—
Dr. Anueler: Zur Geschichte der Juden von Elephantine	" K 42—	" Drei Reden über das Judentum	" K 25—
Dr. Adler: Von Ghetto zu Ghetto (bogato ilustrirano, prikazivanje života Židova u Egiptu, Indiji, na Kavkazu i Perziji, u Palestini i Južnoj Americi	" K 45—	" Die Legende des Baal-Schem	" K 35—
.....: Festschrift Adolf Schwarz	" K 150—	Vrhlicky: Bar-Kochba, (preveo N. Kuntarić, krasno izdanje sa 416 str.	" K 28—
		Dante: Divna gluma, preveo Uccellini	" K 60—
		Schnitzler: Umiranje	" K 12—

Sva belestrika-djela Šalom Aša Pereza, Nordaua, Herzla, Goriona i t. d. Sve hrvatske, srpske i slovenske knjige. Nestavak popisa slijedi.

Židovske razglednice i crteži LILIENA.

Pisaći i risaći pribor za urede i škole

NOVA KNJIŽARA, ZAGREB

PETRINJSKA ULICA BR. 22.